

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale

2014-2020

ISTORIA ȘI TRADIȚIILE MINORITĂȚII RUȘILOR LIPOVENI

Clasele a VI-a – a VII-a

Conținut elaborat de către expertul:

Profesor Maria Ștefan

Competență și eficiență în predarea limbii române copiilor
și elevilor aparținând minorităților naționale din România” -
Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul
Operațional Capital Uman 2014-2020.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

ISTORIA ȘI TRADIȚIILE MINORITĂȚII RUȘILOR LIPOVENI

Clasele a VI-a – a VII-a

Conținut elaborat de către expertul:
Profesor Maria Ștefan

COMPETENȚĂ
ȘI EFICIENȚĂ

Competență și eficiență în predarea limbii române copiilor și elevilor aparținând minorităților naționale din România” - Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020.

ISTORIA ȘI TRADIȚIILE MINORITĂȚII RUȘILOR LIPOVENI, CLASA a VI-a, CLASA a VII-a

CUPRINS

Originea, familia, apartenența la etnia rușilor lipoveni

- Fișă de lucru <i>Locul natal și regiunea în care trăim</i>	11
- Fișă de lucru <i>Denumirile etnice ale rușilor lipoveni</i>	13
- Fișă de lucru <i>Originea și așezarea rușilor lipoveni pe teritoriul României</i>	15
- Fișă de evaluare <i>Originea și așezarea rușilor lipoveni pe teritoriul României</i>	17

Crestinismul

- Fișă de lucru <i>Crestinismul</i>	21
- Fișă de lucru <i>Crestinarea Rusiei</i>	23
- Fișă de lucru <i>Ritul în Biserică Rusă</i>	25
- Fișă de lucru <i>Formarea statului centralizat rus cu capitala la Moscova</i>	27
- Fișă de evaluare <i>Crestinismul</i>	29

Locuri istorice din comunitate

- Fișă de lucru <i>Mănăstiri, monumente ale eroilor, monumente reprezentative ale comunității rușilor lipoveni din nordul României</i>	31
- Fișă de lucru <i>Mănăstiri, monumente ale eroilor, monumente reprezentative ale comunității rușilor lipoveni din Dobrogea</i>	33
- Fișă de lucru <i>Mitropolia de la Brăila</i>	37
- Fișă de evaluare <i>Mănăstiri, monumente ale eroilor, monumente reprezentative ale comunității rușilor lipoveni din România</i>	41

Elemente identitare ale comunității rușilor lipoveni

- Fișă de lucru <i>Dialectele locale</i>	45
- Fișă de lucru <i>Dialectele locale. Particularitățile dialectale ale rușilor lipoveni din nord, sud și din Dobrogea</i>	47

Arta populară

- Fișă de lucru <i>Ocupațiile tradiționale ale rușilor lipoveni</i>	49
- Fișă de lucru <i>Portul popular</i>	51
- Fișă de lucru <i>Tradiții culinare</i>	53
- Fișă de lucru <i>Arhitectura tradițională</i>	55
- Fișă de evaluare <i>Arta populară</i>	57

Evenimente marcante și tradiții din viața comunității

- Fișă de lucru <i>Botezul</i>	59
- Fișă de lucru <i>Logodna</i>	61
- Fișă de lucru <i>Nunta</i>	63
- Fișă de lucru <i>Înmormântarea</i>	67
- Fișă de evaluare <i>Evenimente marcante și tradiții din viața comunității</i>	69

Viața religioasă și tradițiile specifice minorității rușilor lipoveni

- Fișă de lucru <i>Confesiunile religioase ale rușilor lipoveni</i>	71
---	----

- Fișă de lucru <i>Calendarul bisericesc</i>	75
- Fișă de lucru <i>Sărbătorile religioase</i>	77
- Fișă de evaluare <i>Viața religioasă și tradițiile specifice minorității rușilor lipoveni</i>	79

Personalități ale culturii rușilor lipoveni

- Fișă de lucru <i>Personalități religioase</i>	81
- Fișă de lucru <i>Personalități din domeniul artelor</i>	85
- Fișă de lucru <i>Personalități din domeniul sportului</i>	89
- Fișă de evaluare <i>Personalități ale culturii rușilor lipoveni</i>	93

Epoci, evenimente și personalități

- Fișă de lucru <i>Emigrarea rușilor staroveri. Primele așezări ale rușilor lipoveni pe teritoriul Țărilor Române</i>	95
- Fișă de lucru <i>Apariția și răspândirea termenului de lipovean</i>	97
- Fișă de evaluare <i>Identitatea mea culturală</i>	99

ISTORIA ȘI TRADIȚIILE MINORITĂȚII RUȘILOR LIPOVENI, CLASA a VI-a, CLASA a VII-a

COMPETENȚE SPECIFICE

Originea, familia, apartenența la etnia rușilor lipoveni (clasa a VI-a)

1. Utilizarea adecvată a limbajului istoric în situații noi de comunicare

- 1.2. Elaborarea unor texte narrative simple pornind de la informațiile conținute de surse istorice
- 1.3. Formularea de opinii referitoare la istoria și civilizația rușilor lipoveni

Creștinismul (clasa a VI-a)

1. Utilizarea adecvată a limbajului istoric în situații noi de comunicare

- 1.2. Elaborarea unor texte narrative simple pornind de la informațiile conținute de surse istorice
- 1.3. Comentarea informațiilor oferite de surse cu privire la un fapt istoric

Locuri istorice din comunitate (clasa a VI-a)

2. Explorarea unei varietăți de surse istorice pentru a explica fapte și evenimente relevante pentru istoria minorității

- 2.1 Localizarea pe hartă a unor locuri/zone de importanță istorică pentru comunitatea rușilor lipoveni. Exerciții de analiză a cadrului geografic și al contextului social-politic corespunzător fiecărei perioade din istoria comunității rușilor lipoveni

Elemente identitare ale comunității rușilor lipoveni (clasa a VII-a)

2. Explorarea unei varietăți de surse istorice pentru a explica fapte și evenimente relevante pentru istoria minorității

- 2.2. Descoperirea în diverse surse a componentelor memoriei colective care contribuie la identitatea unei comunități. Discuții în grup despre faptele petrecute în trecutul îndepărtat sau apropiat

Arta populară (clasa a VI-a)

3. Valorizarea identității culturale prin participarea la viața comunității și la dialogul intercultural

- 3.1. Recunoașterea particularităților culturale ale comunității în care trăiesc

Evenimente marcante și tradiții din viața comunității (clasa a VI-a)

3. Valorizarea identității culturale prin participarea la viața comunității și la dialogul intercultural

- 3.1. Recunoașterea particularităților culturale ale comunității în care trăiesc

Viața religioasă și tradițiile specifice minorității rușilor lipoveni (clasa a VI-a)

3. Valorizarea identității culturale prin participarea la viața comunității și la dialogul intercultural

- 3.1. Recunoașterea particularităților culturale ale comunității în care trăiesc

Personalități ale culturii rușilor lipoveni (clasa a VI-a)

3. Valorizarea identității culturale prin participarea la viața comunității și la dialogul intercultural

- 3.1. Recunoașterea particularităților culturale ale comunității în care trăiesc

Epoci, evenimente și personalități (clasa aVII-a)

2. Explorarea unei varietăți de surse istorice pentru a explica fapte și evenimente relevante pentru istoria minorității

- 2.1. Formularea de opinii pornind de la analiza unor surse care prezintă puncte de vedere diferite despre aceleași fapte/ procese istorice
- 2.3. Formularea unor judecăți de valoare simple referitoare la identitatea culturală a rușilor lipoveni

ISTORIA ȘI TRADIȚIILE MINORITĂȚII

RUȘILOR LIPOVENI

Clasele a VI-a – a VII-a

Conținut elaborat de către expertul:

Profesor MARIA ȘTEFAN

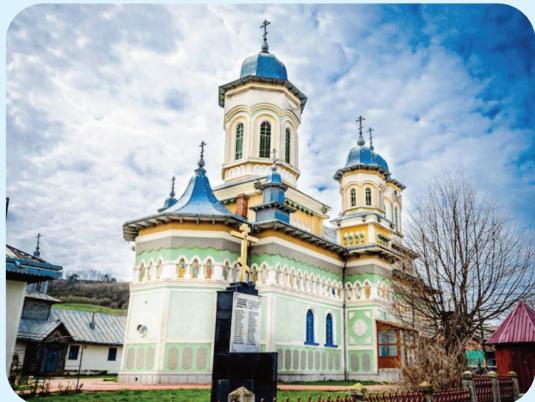
Единица
обучения:
**Наше прошлое
и настоящее**

Содержание: **Родная местность, в которой мы живём**

Специфические компетенции: 1.2., 1.3.

РАБОЧИЙ ЛИСТ 1

Родная местность, в которой мы живём

Составьте проект на тему Родная местность, в которой мы живём по следующей структуре:

- I. Название родной местности;
- II. Географическое расположение;
- III. Количество населения;
- IV. История местности (создание альбома со старыми фотографиями);
- V. Церковь - её место и роль в жизни общины (количество храмов, название, имя священника, праздник, посвящённый храму, роль исповеди в сознании членов общины);
- VI. Местные традиции и обычаи.

Conținut: **Locul natal și regiunea în care trăim**

Competențe specifice: 1.2., 1.3.

FIȘĂ DE LUCRU 1

Locul natal și regiunea în care trăim

Realizați un Proiect cu tema *Locul natal și regiunea în care trăim* după următoarea structură:

- I. Denumirea localității natale;
- II. Așezarea geografică;
- III. Numărul de locuitori;
- IV. Istoricul localității/cartierului (realizarea unui album cu fotografii vechi);
- V. Biserica - locul și rolul ei în viața etnicilor (numărul lăcașurilor de cult, denumirea, numele preotului, hramul bisericii, rolul spovedaniei în conștiința membrilor comunității);
- VI. Tradițiile și obiceiurile locale.

РАБОЧИЙ ЛИСТ 2

Этнические названия русских липован

Внимательно прочтайте текст и ответьте на вопросы:

О русских-липованах как историческом явлении писали и пишут в словарях и энциклопедиях Румынии и зарубежья. Термин липоване происходит от названия села Липовень, расположенного недалеко от города Сучавы, места, где первая группа старообрядцев оселась, рядом с густым липовым лесом. Этот термин быстро распространился повсюду, особенно после 1846-ого года. Сегодня слово липоване выражает не только принадлежность к старообрядческой православной вере, но и к этническому сообществу русских-липован, национального меньшинства, которое является частью основного населения Румынии. Русские-липоване отличаются своеобразием своей материальной и духовной жизни, имея собственный язык, обычаи и традиции

(Кирилэ, Фёдор, *История русских-липован*, 2019)

1. Откуда происходит название **липоване**?

---

2. Что выражает этот термин?

---

3. Чем русские-липоване отличаются от других национальностей Румынии?

Conținut: **Denumirile etnice ale rușilor lipoveni**

Competențe specifice: 1.2., 1.3.

FIȘĂ DE LUCRU 2

Denumirile etnice ale rușilor lipoveni

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

Despre rușii lipoveni ca fenomen istoric s-a scris și se scrie în dicționarele și encyclopediile din România și din străinătate. Termenul de „lipoveni” provine de la denumirea satului Lipoveni de lângă Suceava, locul unde s-a așezat primul grup de ruși de rit vechi, în vecinătatea unei păduri dese de tei („липа”). Acesta s-a răspândit rapid și peste tot în special după anul 1846. Astăzi, cuvântul „lipoveni” exprimă nu numai apartenența la cultul ortodox de rit vechi, ci și la comunitatea etnică a rușilor lipoveni, o minoritate națională care face parte din populația de bază a României. Rușii lipoveni se disting prin specificul vieții lor materiale și spirituale, având propria limbă, obiceiuri și tradiții.

(Feodor Chirilă, *Din istoria rușilor lipoveni*, 2019)

1. De unde provine denumirea de „lipoveni”?

---

2. Ce exprimă acest termen?

---

3. Prin ce se disting rușii lipoveni de celelalte naționalități din România?

РАБОЧИЙ ЛИСТ 3

Происхождение и оседание русских-липован на территории Румынии

Внимательно прочтайте текст и ответьте на вопросы:

„Сегодня русские-липоване Румынии являются частью диаспоры старообрядцев, которая насчитывает более 15 миллионов человек, из которых более 14 миллионов живут в России, а остальные в Украине, Беларуси, Эстонии, Литве, Латвии, Молдове, Болгарии, Польше, Финляндии, Италии, Франции, Канаде, США, Южной Америке, Австралии. Большинство русских старообрядцев из диаспоры живут в Румынии.

Русские старообрядцы прибыли в Румынию из разных регионов России в нескольких волнах в XVIII-ом и начале XIX-ого века в результате церковного раскола, начатого патриархом Никоном и поддержанного царём Алексеем Михайловичем Романовым.

Некоторые из них нашли убежище в сельской местности, где основали свои поселения, а другие - в городах Ботошань, Яссы, Сучава, Нямц, Браила, Тульча, Констанца. Поселения русских-липован Румынии легко отличаются своими особенностями: широкие и прямые улицы, идеально выровнённые дома, с узкой стороной к улице. Их дворы - настоящие сады с цветами, плодовыми деревьями и виноградниками. Старые дома русских-липован почти идентичны российским. Внутри домов у русских-липован есть три-четыре комнаты, каждая с типичной русской печкой. В каждой комнате, обычно в углу на востоке, есть небольшой иконостас, называемый *божничкой*, состоящий из трёх-четырёх икон и лампадами, которые почти всегда горят. Нет липованского жилья без типичной русской бани”.

(Кирилэ, Фёдор, *История русских-липован*, 2019)

1. Какая страна является родиной русских-липован Румынии?

---

2. Когда русские старообрядцы прибыли в Румынию?

---

3. Какие элементы характерны для дома и хозяйства липован?

FIȘĂ DE LUCRU 3

Originea și aşezarea rușilor lipoveni pe teritoriul României

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

„Astăzi, rușii lipoveni din România fac parte din diaspora rușilor staroveri care numără peste 15 milioane de persoane, din care peste 14 milioane trăiesc în Rusia, iar alții în Ucraina, Belarus, Estonia, Lituania, Letonia, Republica Moldova, Bulgaria, Polonia, Finlanda, Italia, Franța, Canada, SUA, America de Sud, Australia. Cei mai mulți ruși de rit vechi din diaspora trăiesc în România.

Rușii staroveri au sosit în România din mai multe zone ale Rusiei, în mai multe valuri din secolul al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea ca urmare a schismei bisericești (raskolul) inițiate de patriarhul Nikon și patronate de țarul Alexei Mihailovici Romanov.

Aici unii dintre ei și-au găsit refugiu în mediul rural unde și-au întemeiat aşezări proprii, iar alții în târgurile și orașele din județele Botoșani, Iași, Suceava, Neamț, Brăila, Tulcea, Constanța. Așezările rușilor lipoveni din România se disting ușor prin specificul lor: ulițe largi și drepte, case aliniate perfect, cu latura îngustă spre stradă. Curțile lor sunt adevărate grădini cu flori, pomi fructiferi și viață-de-vie. Casele vechi ale rușilor lipoveni sunt aproape identice cu cele din Rusia. În interior, casele rușilor lipoveni au trei-patru odăi prevăzute fiecare cu sobă tipic rusească, numită **печка**. În fiecare cameră, de obicei, în colțul de la răsărit, se află amenajat un mic iconostas, numit **божничка** compus din 3-4 icoane și o candelă care arde aproape în permanență. Nu există locuință lipovenească fără baia, tip saună, numită **баня**.“

(Feodor Chirilă, *Din istoria rușilor lipoveni*, 2019)

1. Care este țara de origine a rușilor lipoveni din România?

---

2. În ce perioadă s-au refugiat aceștia din țara natală?

---

3. Care sunt elementele specifice unei case și gospodării lipovenești?

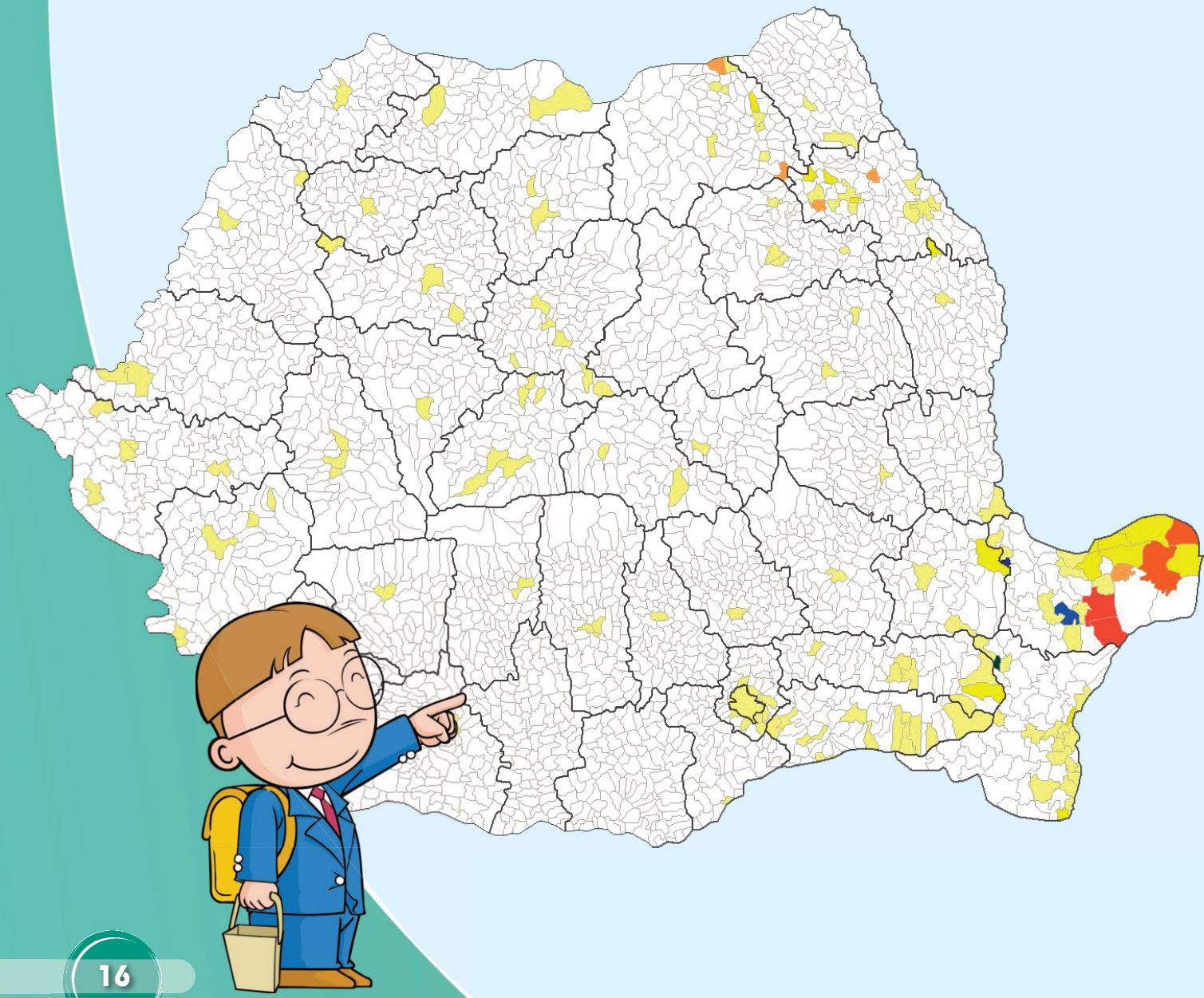

РАБОЧИЙ ЛИСТ 3

Происхождение и оседание русских-ливован на территории Румынии

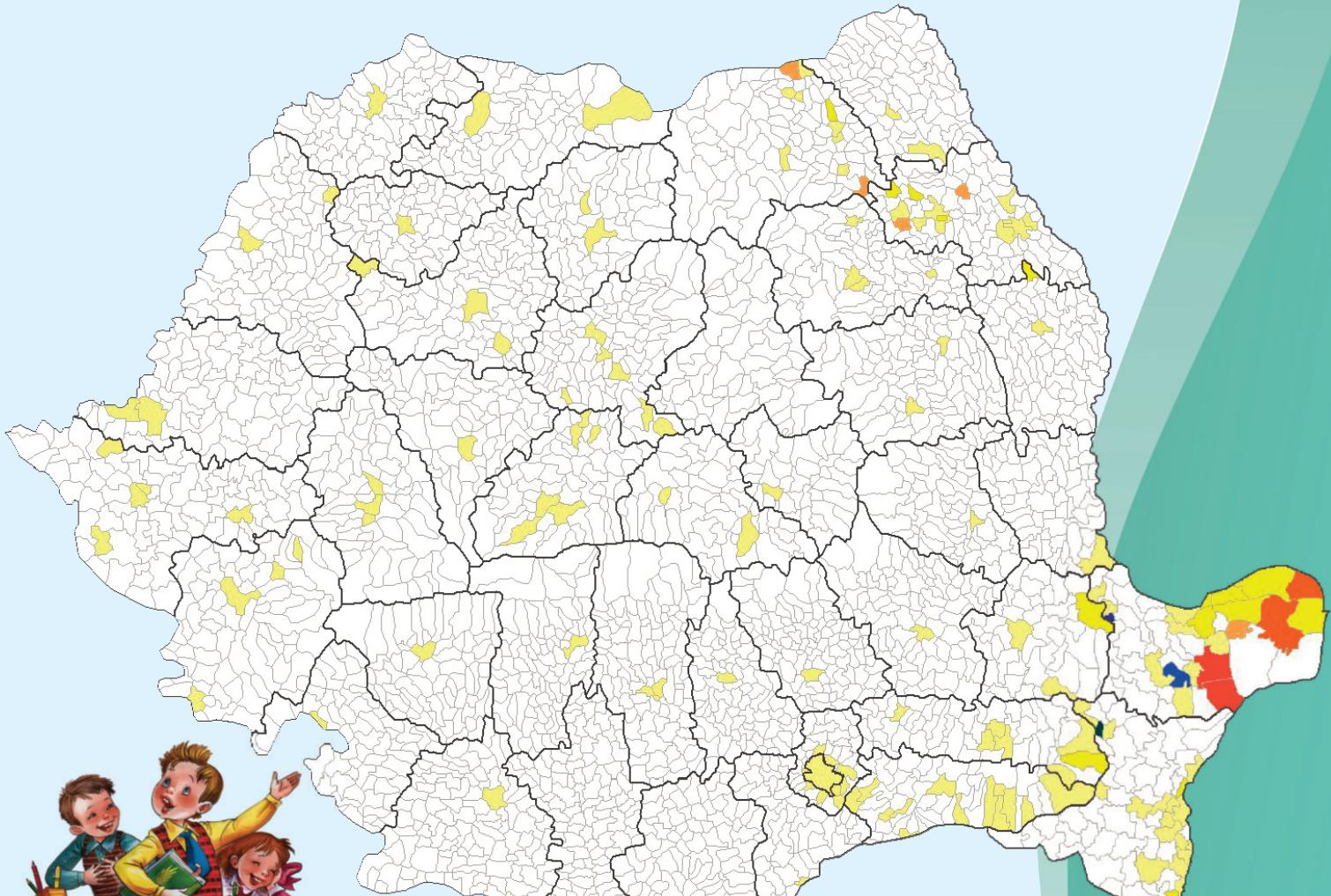
4. Найдите на карте Румынии ваше родное место.

FIŞĂ DE LUCRU 3

Originea și aşezarea rușilor lipoveni pe teritoriul României

4. Găsește pe harta României localitatea ta natală.

Rușii lipoveni din România (2011)
(sursa foto: wikipedia.org)

Единица
обучения:

Наше прошлое
и настоящее

Содержание: Происхождение и оседание русских-липован
на территории Румынии

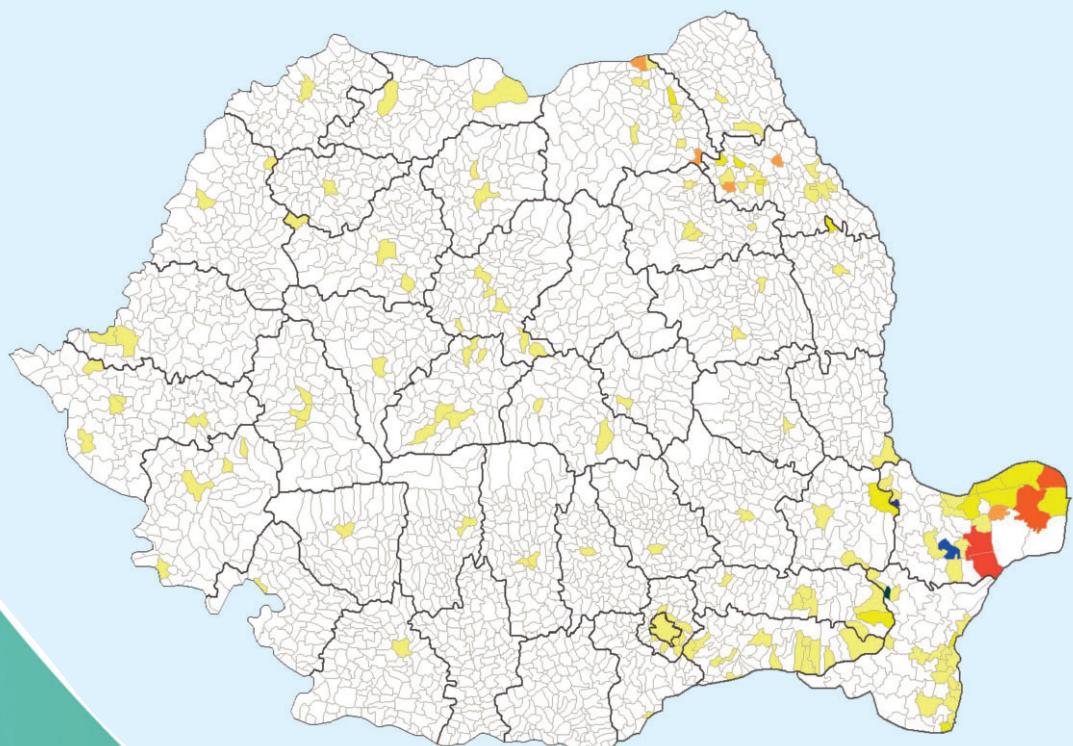
Специфические компетенции: 1.2., 1.3.

Оценочный лист

Примечание: Все вопросы обязательны
Время работы 15 минут

1. Как называется историческая родина русских-липован Румынии?	10 баллов
2. В какой период они бежали из родной страны?	10 баллов
3. Какие специфические элементы присутствуют в липованском доме и хозяйстве?	10 баллов
4. Откуда происходит название липоване?	10 баллов
5. Что означает этот термин?	10 баллов
6. Чем отличаются русские-липоване от других национальностей Румынии?	10 баллов
7. Найдите на карте Румынии ваш родной город!	10 баллов

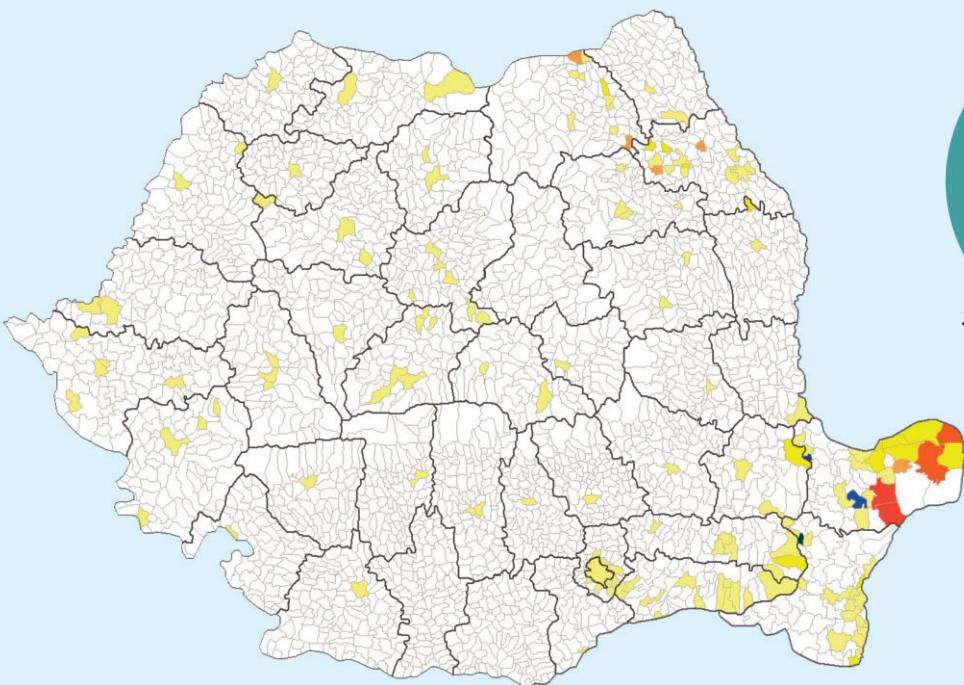
Fișă de evaluare

Notă: Toate subiectele sunt obligatorii

Timp de lucru 15 de minute

Din oficiu 30 puncte

1. Care este țara de origine a rușilor lipoveni din România?	10 puncte
2. În ce perioadă s-au refugiat aceștia din țara natală?	10 puncte
3. Care sunt elementele specifice unei case și gospodării lipovenești?	10 puncte
4. De unde provine denumirea de „lipoveni”?	10 puncte
5. Ce exprimă acest termen?	10 puncte
6. Prin ce se disting rușii lipoveni de celelalte naționalități din România?	10 puncte
7. Găsește pe harta României de mai jos localitatea ta natală!	10 puncte

РАБОЧИЙ ЛИСТ 4

Христианство

Внимательно прочтайте текст и выполняйте задачи:

Христианство - это религия, которая существует уже более двух тысяч лет и означает веру в Иисуса Христа, сына Божьего. Он жил в Иудее и умер распятый на кресте как человек.

Его смерть и затем воскресение из мертвых изменили судьбу всего человечества. Суть христианства заключается в помощи человеку осваивать новые духовные ценности, жить в мире с самим собой и с окружающими его людьми.

Христианство учит человека быть добрым, справедливым, терпеливым, смиренным, помогать нуждающимся, уважать законы, уважать старших. А после смерти человека ожидает вечная жизнь в Раю.

Учение христианства мы находим в священных книгах. Одна из этих книг - Евангелие, которое рассказывает о жизни и чудесах, совершенных Иисусом Христом, говорит о его смерти на кресте после распятия и о его воскресении и вознесении на небеса. Крест стал священным символом христиан. Верующие носят кресты на груди. Дом Божий (Церковь) мы узнаём по крестам на его куполах.

1. Что означает Христианство?

---

2. В чём суть Христианства?

---

3. Какие символы христианства вы знаете?

FIȘĂ DE LUCRU 4

Creștinismul

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

Creștinismul este religia care există deja de mai bine de două mii de ani și semnifică credința în Isus Cristos, fiul lui Dumnezeu. Acesta a trăit în Iudeea și a murit pe cruce ca un om.

Moartea sa și apoi învierea din morți au schimbat soarta întregii omeniri. Esența creștinismului este de a ajuta omul să-și însușească noi valori spirituale, să trăiască în pace cu sine și cu cei din jurul său.

Creștinismul îl învață pe om să fie bun, drept, răbdător, să fie smerit, să-i ajute pe cei nevoiași, să respecte legile, să-i respecte pe cei vârstnici. Iar după moarte, pe om îl așteaptă viața veșnică în Rai.

Învățările creștine le aflăm din cărțile sfinte.

Una din aceste cărți este Evanghelia care ne prezintă minunile făurite de Isus, ne vorbește despre moartea acestuia pe cruce după ce a fost răstignit și despre

învierea sa și înălțarea la cer. Crucea a devenit un simbol sfânt al creștinilor. Credincioșii poartă pe piept cruciulițe, iar pe cupolele bisericilor se înalță cruci.

1. Ce semnifică Creștinismul?

---

2. Care este esența Creștinismului?

---

3. Care sunt simbolurile creștine?

РАБОЧИЙ ЛИСТ 5

Крещение Руси

Внимательно прочитайте текст и выполняйте задачи:

До 988-ого года жители Руси были язычниками и верили в разные боги. С приходом князя Владимира на престол Киевской Руси страна была крещена. Князь Владимир решил принять христианство, потому что его бабушка Ольга была первым лицом знатного ранга, кто принял христианство. Другой причиной было желание жениться на сестре императора Византии, Анне, которая была христианкой. Таким образом, князь Владимир решает принять христианство по византийскому (греческому) образцу, тем более, что к тому времени христианство стало проникать на территорию Руси.

Чтобы стать христианином, Владимир был крещён в городе Хорсунь в 988-ом году и, вернувшись в Киев, заставил покреститься и жителей города. Затем он приказал уничтожить все языческие символы, которые существовали в городе.

Символами христианской веры стали крест и икона. Принятие христианства сыграло очень важную роль в последующем развитии русских территорий. Таким образом, была укреплена власть над подданными и усилено территориальное единство Киевской Руси. Единой верой Князь Владимир объединил восточнославянские племена в границах Древней Руси. Принятие христианства укрепило государство, изменило быт и нравы населения, способствовало развитию культуры.

Примерно в 863г. братья славяне Св.Кирилл и Св.Мефодий создают славянский алфавит. С принятием Руси христианства, мощнейшим толчком распространяется письменность и грамотность по Древней Руси. При церквях и монастырях стали действовать школы и число грамотных людей бастро увеличивалось.

1. Какая была религия жителей Руси до крещения?

---

2. Кто крестил Русь?

---

3. В каком году была крещена Русь?

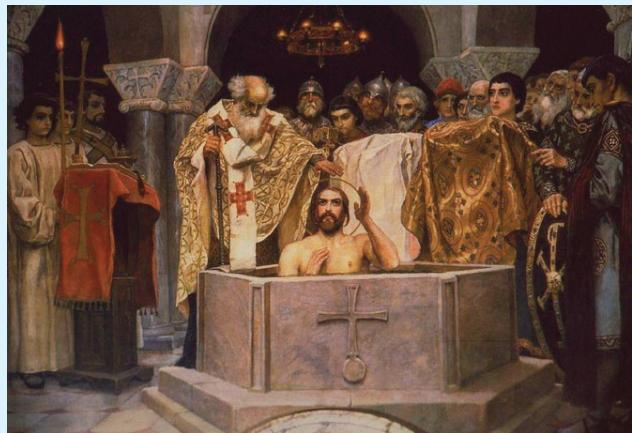

FIȘĂ DE LUCRU 5

Creștinarea Rusiei

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

Înainte de anul 988, locuitorii Rusiei erau păgâni și credeau în mai multe zeițăți. Odată cu venirea la conducerea Rusiei Kievele a cneazului Vladimir țara a fost creștinată. Cneazul Vladimir a hotărât să adopte religia creștină deoarece bunica sa, Olga, a fost prima persoană de rang nobiliar care s-a creștinat. Un alt motiv a fost dorința de a se căsători cu sora împăratului Bizanțului, Anna, care era creștină.

Pentru a deveni creștin, Vladimir a fost botezat în orașul Korsuni în anul 988 și, întorcându-se în Kiev, a creștinat locuitorii orașului. Apoi a poruncit să fie distruse toate simbolurile păgâne care existau în oraș.

Simbolurile credinței creștine au devenit crucea și icoana. Adoptarea creștinismului a avut un rol foarte important în dezvoltarea ulterioară a teritoriilor rusești. Astfel, a fost consolidată puterea asupra supușilor și a întărit unitatea teritorială a Rusiei Kievele.

Odată cu Creștinismul, a fost posibilă dezvoltarea culturii, a fost creat alfabetul slav de către călugării Kirill și Metodiu, Rusia a început să aibă acces la cultura și arta bizantină, ceea ce a dus la apariția propriei culturi.

1. Care era religia locuitorilor Rusiei înainte de creștinare?

---

2. Cine a creștinat Rusia?

---

3. În ce an a fost creștinată Rusia?

РАБОЧИЙ ЛИСТ 6

Обряд в Русской церкви

Фигура Ивана III на памятнике
«Тысячелетие России»
(www.wikipedia.org)

**Внимательно прочтайте текст и выполняйте
задачи:**

Во время правления князя Ивана III начинается победоносная битва против монголо-татар за освобождение русской земли. Москва процветает. Греческие иерархи потеряли всякое влияние на русскую церковь.

В 1441-ом году русские узнали от Митрополита Исидора, что греки предали православие и объединились с латинянами (Флорентий собор). Русские перестали доверять грекам, не желали признавать их религиозными лидерами и подчиняться им. Падение Константинополя (в 1453-ем году) способствовало укреплению независимости Русской церкви. Греки ввели новые элементы в обряд, которые Русская церковь не принимала. По мнению представителей Русской церкви, подлинная вера сохраняется только в России. Если раньше Константинополь был центром Христианства, то теперь его место занимает Москва.

1. Какие исторические события повлияли на укрепление независимости Русской церкви?

---

2. Какой церкви подчинялась Русская церковь до Флорентийского собора?

---

3. Куда переезжает центр Христианства после падения Константинополя?

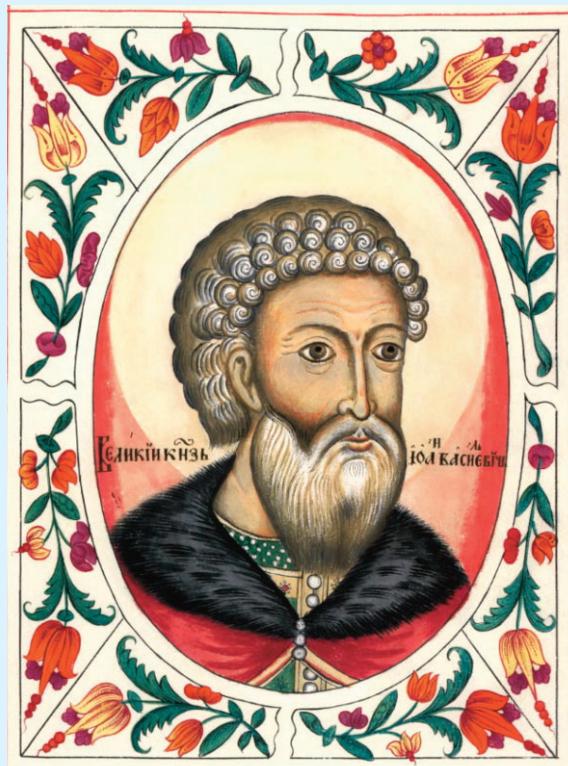

Conținut: **Ritul în Biserica rusă**

Competențe specifice: 1.2., 1.3.

FIȘĂ DE LUCRU 6

Ritul în Biserica rusă

Portretul lui Ivan al III-lea cel Mare (1672)
(www.wikipedia.org)

1. Ce evenimente istorice au influențat consolidarea independenței Bisericii Ruse?

---

2. Cărei biserici i se supunea Biserica Rusă înainte de Conciliul de la Florența?

---

3. Unde se mută centrul Creștinătății după căderea Constantinopolului?

Содержание: Формирование централизованного русского государства с столицей в Москве

Специфические компетенции: 1.2., 1.3.

РАБОЧИЙ ЛИСТ 7

Формирование централизованного русского государства с столицей в Москве

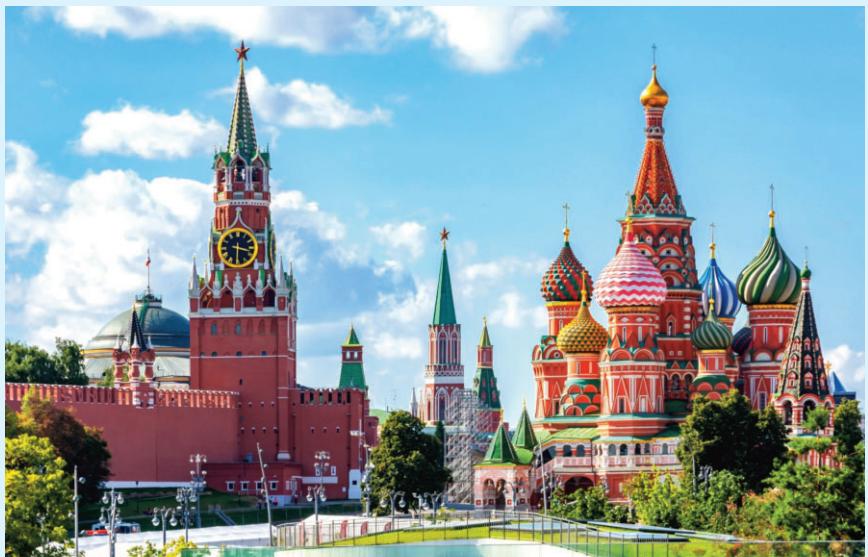
Внимательно прочтайте текст и выполняйте задачи:

Формирование централизованного русского государства проходило в сложном контексте внутренних и внешних борьб. На право стать центром объединенных русских территорий претендовали княжества Тверь, Москва, Новгород и другие.

Победителями в этой конкуренции стали князья Москвы. Они не только объединили всю Восточную и Северную Русь, но и начали борьбу за освобождение от ига Золотой Орды.

Огромную роль в объединении русских княжеств вокруг Москвы и в формировании централизованного единого государства играет Великий князь Московский Иван III

Васильевич. Во время его правления (1462-1505 гг.) ему удалось завершить процесс объединения большинства русских княжеств в северо-восточной и северо-западной России и окончательно освободить народ от власти Золотой Орды.

1. Кто объединил русские княжества?

---

2. Назовите несколько русских княжеств.

---

3. Какой город стал столицей централизованного русского государства?

Conținut: Formarea statului centralizat rus cu capitala la Moscova

Competențe specifice: 1.2., 1.3.

FIŞĂ DE LUCRU 7

Formarea statului centralizat rus cu capitala la Moscova

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

Formarea statului centralizat rus s-a desfășurat într-un context dificil de lupte interne și externe.

Dreptul de a deveni centrul teritoriilor rusești unite era pretins de Cnezatele Tver, Moscova, Novgorod și altele. Învingătorii în aceasta competiție au fost cnejii Moscowei. Aceștia nu numai că au unit toată Rusia de Est și de Nord, dar au început lupta pentru eliberarea de sub jugul Hoardei de Aur.

Un rol uriaș în unificarea cnezatelor rusești în jurul Moscowei și în formarea statului unit centralizat rus îi aparține Marelui Cneaz al Moscowei Ivan III Vasilievici. În timpul domniei sale (1462-1505), acesta a reușit să definiteze procesul de unificare a majorității cnezatelor rusești din nord-estul și nord -vestul Rusiei și a eliberat definitiv poporul de sub dominația Hoardei de Aur.

1. Cine a unificat cnezatele rusești?

---

2. Numește câteva cnezate rusești.

---

3. Care este capitala Statului centralizat rus?

Оценочный лист

**Примечание: Все вопросы обязательны
Время работы 15 минут**

1. Как называется наша религия?	10 баллов
2. В чём суть христианства?	10 баллов
3. Что должен совершить человек, для того чтобы стать христианином?	10 баллов
4. Откуда мы узнаём христианские учения?	10 баллов
5. Что представляет собой Евангелие?	10 баллов
6. Какой священный символ у христиан?	10 баллов
7. Найдите в нижнем квадрате десять спрятанных ключевых слов из данных выше	10 баллов

Б	В	Е	Р	А	О	Ь	Т	Ы	В	У	Н
Х	Р	И	С	Т	И	А	Н	С	Т	В	О
Б	Т	А	П	Т	А	Л	О	И	Р	Л	И
О	К	И	С	М	И	Р	И	С	Щ	П	К
Г	А	Д	Т	В	Ж	С	Е	У	Ц	Й	О
Ё	К	Р	Е	С	Т	Е	Э	С	Ч	О	Н
Е	А	Э	В	А	Н	Г	Е	Л	И	Е	А
В	О	С	К	Р	Е	С	Е	Н	И	Е	Ь
К	Д	О	Б	Р	О	Т	А	Е	Ф	Р	ъ
В	О	З	Д	В	И	Е	Н	И	Е	К	Е

Fișă de evaluare

Notă: Toate subiectele sunt obligatorii

Timp de lucru 15 de minute

Din oficiu 30 puncte

1. Cum se numește religia noastră?	10 puncte
2. Care este esența Creștinismului?	10 puncte
3. Cum trebuie să fie un bun creștin?	10 puncte
4. De unde aflăm învățările creștine?	10 puncte
5. Ce prezintă Evanghelia?	10 puncte
6. Care este simbolul sfânt al creștinilor?	10 puncte
7. Găsește în careul de mai jos zece cuvinte-cheie din textele de mai sus.	10 puncte

D	I	M	N	U	S	E	V	E	B	U	R
U	C	R	E	S	T	I	N	I	S	M	I
M	T	A	J	T	A	S	R	V	P	L	S
N	K	I	C	V	L	U	N	G	R	R	M
E	A	D	T	V	G	S	J	X	Z	S	E
Z	C	R	U	C	E	E	D	X	J	O	R
E	D	E	V	A	N	G	H	E	L	I	E
U	F	T	Î	N	V	I	E	R	E	D	N
W	B	U	N	Ă	T	A	T	E	F	R	I
Î	N	Ă	L	Ț	A	R	E	C	R	U	E

РАБОЧИЙ ЛИСТ 8

Монастыри, памятники героям, символические памятники общины русских-липован проживающих на севере Румынии

Внимательно прочитайте текст и выполняйте задачи:

В поселке Маноля в Сучавском уезде находится женский скит в честь Иконы Божией Матери Тихвинской (Пустынька), расположенный неподалёку от мужского монастыря Святого Николы чудотворца. Женский скит отмечает свой Храмовой праздник 9 июля. В храме находятся фрагменты мощей святых Дады, Гавиды и Каздоя. В мужском монастыре Святого Николы чудотворца последние годы своей жизни провёл и был похоронен известный писатель и апологет старообрядчества Фёдор Ефимович Мельников (1874-1960гг.).

Также в Молдове, в посёлке Бытка Доамней, рядом с Пятраньем, находится скит Преподобного Паисия Великого, чей праздник отмечается 2 июля.

(www.borv.ro/ro/monastyiri.html;
www.crlr.ro/ro/religie/)

1. Как называется местность, в которой находятся старообрядческие монастыри в северной Румынии?

_____

2. Кто провёл последние годы своей жизни и был похоронен в монастыре Святого Николы в селе Маноля?

_____

3. Как называются эти монастыри?

_____

4. Кто является покровителями этих трёх монастырей?

_____

Conținut: Mănăstiri, monumente ale eroilor, monumente reprezentative ale comunității rușilor lipoveni din România

Competențe specifice: 2.1

FIŞĂ DE LUCRU 8

Mănăstiri, monumente ale eroilor, monumente reprezentative ale comunității rușilor lipoveni din nordul României

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

În localitatea Manolea din județul Suceava, se află Schitul de maici cu hramul „Icoana Maicii Domnului din Tihvinsk”, (Pustîn'ka), situat în vecinătatea Mănăstirii de călugări „Sfântul Nicolae”, de care e despărțit doar de un gard. Schitul de maici prăznuiește hramul pe 9 iulie. Biserica deține fragmente din moaștele Sfinților Gavidae și Cazdoe. La Mănăstirea „Sf. Nicolae” din Manolea a trăit în exil ultimii săi ani de viață, și aici a și fost înmormântat, cel mai cunoscut scriitor și apologet al ortodoxiei de rit vechi, Feodor Efimovici Melnikov (1874 - 1960). Tot în Moldova, în localitatea Bârca Doamnei, lângă Piatra Neamț, este amplasat Schitul „Sfântul Paisie”, care se prăznuiește pe 2 iulie.

(www.borv.ro/ro/monastyiri.html;
www.crlr.ro/ro/religie/)

1. Care este denumirea localității în care se află mănăstirile de rit vechi din nordul României?

---

2. Cine și-a petrecut ultimii ani de viață și este înmormântat la Mănăstirea „Sf. Nicolae” din Manolea?

---

3. Cum se numesc aceste mănăstiri?

---

4. Cine sunt protectorii celor trei mănăstiri?

J4 ! 4

: Y \$, X , " = \$ 4 9 " 4 \$

: 1.2., 1.3.

& '() * + /* 0 ,,

Y \$, X , " \$ = \$
4 9- " 5 9 5X 4 \$

; ! # "\$ # 8 :

! % G > =, ? , %
\$ W Y % X %
% ! " + % * %
%: %, * %
* % + . G \$
% > % J J
! J \$. 0 *
% + } , "
% % } ! %
+ ! + \$
G + % +.
0 % \$ ` Y %
X % *!
]VII- , J <
+ > . ;
\$ < % \$! % \$.
% + : \$ < \$ ` Y
X % \$ - , \$ # % " X %.
G > =, \$ < , + !
% \$ W Y % X %. ` % \$
: \$ < \$ \$ W Y X %, %
28 (% \$) . & \$ % * 1883- . ,
\$ \$ ( ) \$ [+ 0 + % *
186M- . % + * % + } , ,
" , (G),
\$ % + 29 (% \$) - 12 (%
\$). ` = \$, % J * % * = + % +.

(yyy.yiqipedia.org/yiqi/k n stirea_Uspenia
yyy.borv.ro/ro/monast,,iri.html)

РАБОЧИЙ ЛИСТ 9

Монастыри, памятники героям, символические памятники общины русских липован Румынии

1. Как называется местность, в котором находятся старообрядческие монастыри на юге Румынии?

---

2. Какие сокровища хранят эти монастыри?

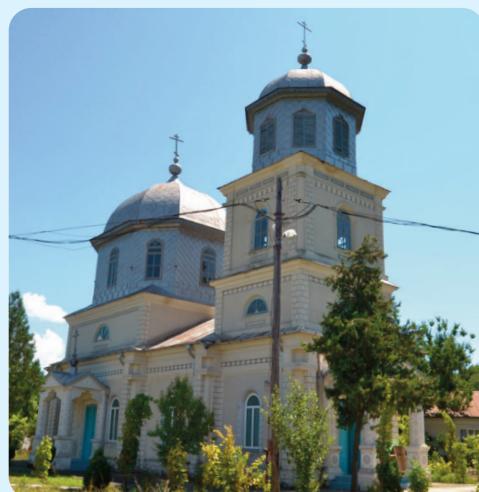
---

3. Как называются эти монастыри?

---

4. В каком году была освящена церковь во имя Архангела Михаила и Гавриила?

Conținut: Mănăstiri, monumente ale eroilor, monumente reprezentative ale comunității rușilor lipoveni din România

Competențe specifice: 2.1

FIȘĂ DE LUCRU 9

Mănăstiri, monumente ale eroilor, monumente reprezentative ale comunității rușilor lipoveni din sudul României

1. Care este denumirea localității în care se află mănăstirile de rit vechi din sudul României?

---

2. Ce tezaure păstrează aceste mănăstiri?

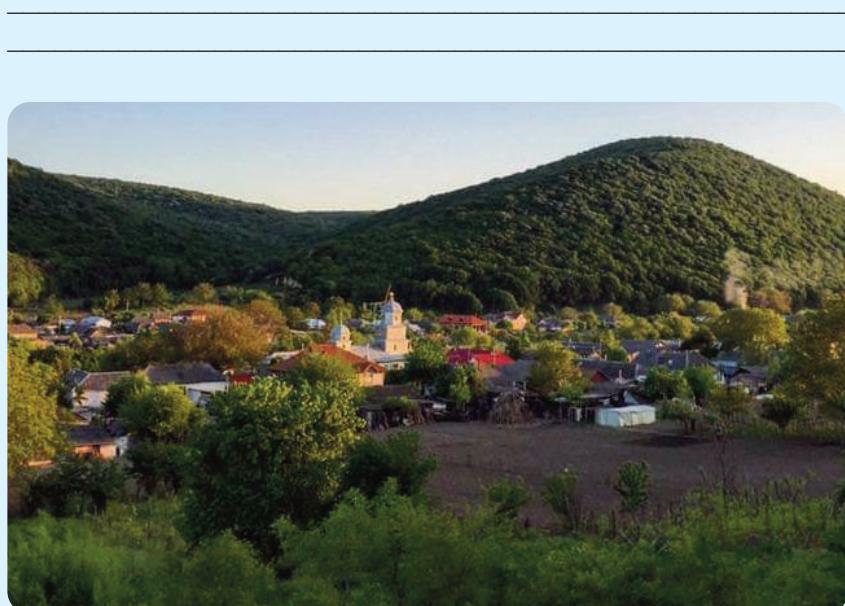
---

3. Cum se numesc aceste mănăstiri?

---

4. În ce an a fost sfântă biserica cu hramul Sfinților Arhangeli Mihail și Gavriil?

РАБОЧИЙ ЛИСТ 10

Митрополия Браилы

Внимательно прочтайте текст и выполняйте задачи:

Всемирный центр Православной Старообрядческой Церкви находится в Браиле уже более восьми десятилетий. В Митрополичьем соборе русских-липован хранятся мощи первого Митрополита русских старообрядцев, Амвросия, привезенных в 2000-ом году из Триеста, Италия, где он умер в изгнании. Избрание Амвросия в митрополиты имело большое значение для всех

староверов. Восстановилась церковная иерархия и создалась Белокриницкая Старообрядческая митрополия, которая объединила всех старообрядцев из России, Европы, Америки и Австралии. Преемники Амвросия носили титул митрополита, признанные духовными лидерами всех верующих старообрядческого обряда в мире, статус, который и сегодня сохраняется.

28 июня 1940-ого года, из-за оккупации Северной Буковины Советским Союзом, Старообрядческая Митрополия переехала из Белой Криницы в Браилу, где существует и по сей день. Таким образом, город стал духовным центром для старообрядцев Румынии, России, Болгарии, США, Франции, Австралии, Германии, Италии, Грузии и других стран мира. Митрополия старообрядческого обряда переехала в Браилу, потому что Браила находится на середине расстояния между Буковиной и Добруджей. Очень важным было то, что в Браиле проживало много русских-липован. В Браилу приезжают старообрядческие епископы со всего мира, для участия в церковных службах и церковных соборах и, чтобы быть рукоположенными. Митрополит пользуется всеми правами, установленными Священными Канонами, Уставом Русской Православной Старообрядческой Церкви Румынии и церковными регламентами. Как отличительный знак, Митрополит носит белый клобук с херувимами и камилафку с крестом, патриархальный энголпион и патриархальный пекторальный крест.

Conținut: Mănăstiri, monumente ale eroilor, monumente reprezentative ale comunității rușilor lipoveni din România

Competențe specifice: 1.2., 1.3.

FIȘĂ DE LUCRU 10

Mitropolia de la Brăila

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

Centrul Mondial al Bisericii Ortodoxe de Rit Vechi se află la Brăila de peste opt decenii, la Catedrala Mitropolitană a rușilor lipoveni, care adăpostește moaștele primului Mitropolit al rușilor staroveri, Ambrozie, aduse în anul 2000, din Trieste (Italia), unde a murit în exil.

Alegerea lui Ambrozie ca Mitropolit a marcat constituirea comunităților creștine de rit vechi într-o Biserică autonomă, ce cuprinde toți credincioșii de rit vechi din Europa, America și Australia. Succesorii lui Ambrozie au purtat titlul de mitropolit, fiind recunoscuți conducători spirituali ai tuturor credincioșilor creștini de rit vechi din lume, statut menținut și astăzi.

La 28 iunie 1940, din cauza ocupării Bucovinei de Nord de către Uniunea Sovietică, Mitropolia creștinilor de rit vechi s-a mutat de la Fântâna Albă la Brăila, unde funcționează și în prezent. Astfel, orașul a devenit centrul spiritual și ierarhic pentru credincioșii de rit vechi din România, Rusia, Bulgaria, SUA, Franța, Australia, Germania, Italia, Gruzia și din alte țări ale lumii. Mitropolia de rit vechi s-a mutat la Brăila, pentru că Brăila nu era prea departe de Bucovina. Foarte mult a contat și faptul că la Braila sunt mai mulți lipoveni decât în orice alt oraș românesc. La Brăila, vin episcopii de rit vechi din toată lumea, pentru a participa la slujbele religioase, la soboruri și ca să fie unși. Mitropolitul se bucură de toate drepturile stabilite de Sfintele Canoane, de Statutul Bisericii Ortodoxe Ruse de Rit Vechi din România și de regulamentele bisericești. Ca semn distinctiv, Mitropolitul poartă comănac alb cu heruvimi și camilafcă cu cruce, engolpion patriarhal și cruce pectorală patriarhală.

РАБОЧИЙ ЛИСТ 10

Монастыри, памятники героям, символические памятники общины русских липован Румынии

1. Какой город является всемирным центром старообрядчества?

---

2. В каком году Старообрядческая Митрополия из Белой Криницы
переехала в Браилу?

---

3. Какая была причина этого переезда?

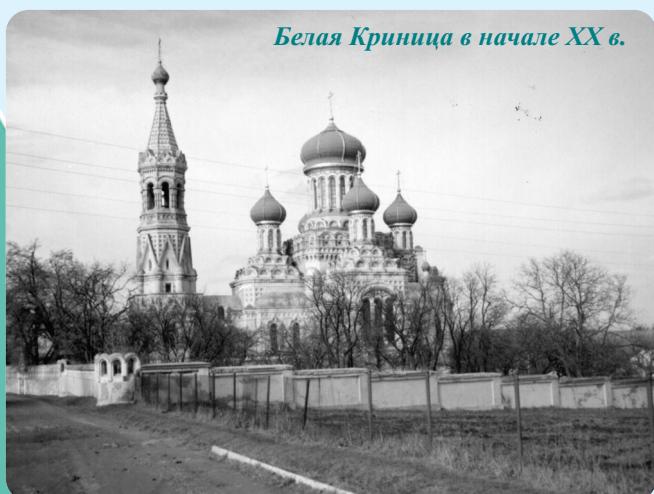

---

4. Какие отличительные знаки у Митрополита?

Conținut: Mănăstiri, monumente ale eroilor, monumente reprezentative ale comunității rușilor lipoveni din România

Competențe specifice: 1.2., 1.3.

FIȘĂ DE LUCRU 10

Mitropolia de la Brăila

1. Care este centrul mondial al Bisericii de rit vechi?

---

2. În ce an Mitropolia de la Fântâna albă s-a mutat la Brăila?

---

3. Care a fost cauza care a determinat această mutare?

---

4. Care sunt semnele distinctive ale Mitropolitului?

Оценочный лист

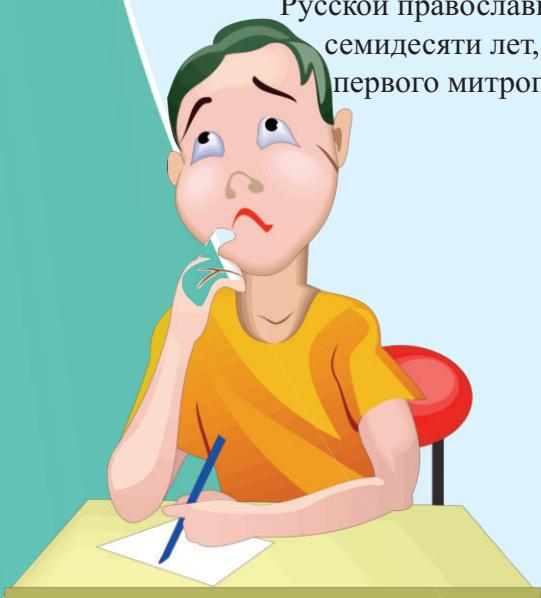
Примечание: Все вопросы обязательны
Время работы 15 минут

Внимательно прочтайте текст и выполняйте задачи:

Как структура, Русская древлеправославная старообрядческая церковь в Румынии во главе имеет Митрополита Леонтия, который находится в Браиле – духовном центре всех древлправославных христиан. Так же Митрополия имеет трёх викарных епископов: Владыка Паисий, Владыка Геннадий, Владыка Нафанаил, а также архимандрита Феофилакта и архиепископа Флавиана. В настоящее время в Румынии проживает почти 38 000 верующих. Во всех населённых пунктах страны, где живут русские-липоване, есть церкви, в которых богослужения проходят на церковно-славянском языке. В стране есть пять православных старообрядческих монастырей: два в Русской Славе, Тульчинский уезд: мужской монастырь Успение (Успление) Богородицы (Храм- 28 августа), и женский монастырь Введение Пресвятыя Богородицы (Храм- 4 декабря); оба монастыря датируются XVIII-ым веком, и два монастыря в Маноле, Сучавский уезд: мужской монастырь во имя Святителя Христова Николая чудотворца с праздником 19 декабря и Женский скит во имя Тихвской иконы Пресвятыя Богородицы (Пустынька - как его называют местные жители), с праздником 9 июля, а в Бытка Доамней, уезд Нямц, есть Скит Преподобного Паисия Великого (Храм)- 2 июля. Мировой центр

Русской православной церкви Старообрядческого обряда находится в Браиле уже более семидесяти лет, в Митрополичьем соборе русских-липован, который хранит мощи первого митрополита русских старообрядцев, Амвросия.

(www.culte.gov.ro/?page_id=717)

1. Сколько русских-липован живёт в Румынии?	10 баллов
2. Где находится духовный центр всех старообрядцев?	10 баллов
3. Какие старообрядческие монастыри находятся на территории Румынии?	10 баллов
4. . В каких населённых пунктах они расположены?	10 баллов
5. Кто являются духовными покровителями монастырей в Молдове?	10 баллов
6. Кто является духовными покровителями монастырей в Добрудже?	10 баллов

Conținut: Mănăstiri, monumente ale eroilor, monumente reprezentative ale comunității rușilor lipoveni din România

Competențe specifice: 1.2., 1.3.

Fișă de evaluare

Notă: Toate subiectele sunt obligatorii

Timp de lucru 15 de minute

Din oficiu 30 puncte

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

Ca structură, Biserica Ortodoxă Rusă de Rit Vechi din România este organizată într-o Mitropolie, condusă de Mitropolitul Leontie care se află în Brăila – central spiritual a tuturor creștinilor ortodocși de rit vechi. De asemenea există trei episcopi vicari: Paisie, Ghennadie, Nafanail, precum și arhimandritul Feofilact și arhiepiscopul Flavian. În România sunt, în prezent, aproape 38.000 de credincioși. În toate localitățile din țară, unde trăiesc rusii lipoveni, există biserici în care se slujește în limba slavonă. În țară, sunt cinci aşezăminte monahale ortodoxe de rit vechi: două la Slava Rusă, județul Tulcea: Mănăstirea de călugări „Uspenia” (“Adormirea Maicii Domnului”), cu hramul pe 28 august, și una de călugărițe - „Vovedenia” (“Intrarea Maicăi Domnului în Biserică”), cu hramul bisericii pe 4 decembrie; ambele mănăstiri datează din secolul al XVIII-lea și două mănăstiri la Manolea, județul Suceava: Mănăstirea de călugări „Sf. Nicolae de iarnă”, cu hramul pe 19 decembrie, și Schitul de maici „Maica Domnului din Tihvinsk” (Pustân'ka, Pustânea - cum îl mai numesc localnicii), cu hramul prăznuit pe 9 iulie, iar în județul Neamț, în localitatea Bârca Doamnei, există Schitul „Sfântul Paisie”, cu hramul pe 2 iulie. Centrul Mondial al Bisericii Ortodoxe de Rit Vechi se află la Brăila de peste șapte decenii, la Catedrala Metropolitană a rușilor lipoveni, care adăpostește moaștele primului Mitropolit al rușilor staroveri, Ambrozie.

(www.culte.gov.ro/?page_id=717)

1.Câtăruși lipoveni trăiesc în România?	10 puncte
2.Unde se află Centrul spiritual al credincioșilor de rit vechi din lume?	10 puncte
3.Care sunt mănăstirile cultului de rit vechi de pe teritoriul României?	10 puncte
4.În ce localități sunt amplasate?	10 puncte
5.Cine sunt protectorii spirituali ai mănăstirilor din Moldova?	10 puncte
6.Cine sunt protectorii spirituali ai mănăstirilor din Dobrogea?	10 puncte

Оценочный лист

Примечание: Все вопросы обязательны
Время работы 15 минут

7. Найдите соответствия!		10 баллов
1. Браила является...	A. Ambrozie	
2. В какой местности в Добрудже находятся монастыри старообрядцев?	B. Введение Пресвятая Богородицы и Успение (Успление) Богородицы	
3. Как называются монастыри в Молдове?	C. ... духовным центром староверов мира.	
4. Кто был первым митрополитом старообрядческой церкви Румынии и других стран?	D. Слава Русэ	
5. Как называются монастыри в Добрудже?	E. Святителя Христова Николы чудотворца, женский скит Тихвской иконы Пресвятая Богородицы и скит Преподобного Паисия Великого	

Conținut: Mănăstiri, monumente ale eroilor, monumente reprezentative ale comunității rușilor lipoveni din România

Competențe specifice: 1.2., 1.3.

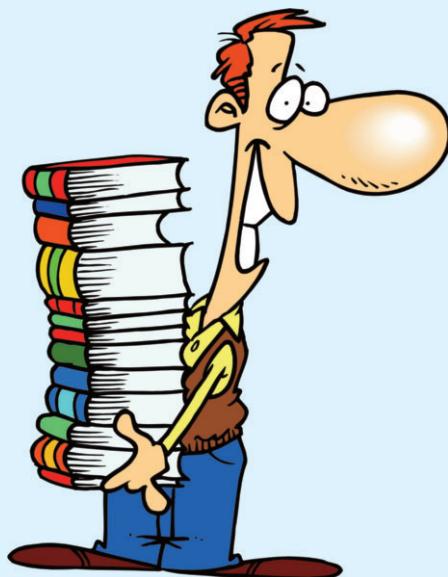
Fișă de evaluare

Notă: Toate subiectele sunt obligatorii

Timp de lucru 15 de minute

Din oficiu 30 puncte

7. Găsește corespondențele!		10 puncte
1. La Brăila se află...	A. Ambrozie	
2. În ce localitate din Dobrogea se află mănăstiri ale credincioșilor de rit vechi?	B. „Vovidenia” și „Uspenia”	
3. Cum se numesc mănăstirile din Moldova?	C. ... Mitropolia de rit vechi, Centrul spiritual al staroverilor din lume.	
4. Cine a fost primul Mitropolit al Bisericii de rit vechi din România și din alte țări?	D. Slava Rusă	
5. Cum se numesc mănăstirile din Dobrogea?	E. „Sf. Nicolae de iarnă”, Schitul de maici „Icoana Maicilor Domnului din Tihvinsk” și Schitul „Sfântul Paisie”	

РАБОЧИЙ ЛИСТ 11

Местные диалекты

Внимательно прочтайте текст и выполняйте задачи:

Родной язык русских липован Румынии - это говоры, сохраняющие общий русский язык для всей России конца XVII –ого - начала XVIII-ого веков. На этих говорах говорят русские липоване в деревнях и городах Добруджи, Молдовы, Буковины и других уездов Румынии.

Русские липованские говоры отделились от своего корня, русского языка, триста лет назад, когда говорившие на них русские староверы были вынуждены покинуть свою родину – Россию, Царская власть преследовала их, из-за неприятия религиозной реформы, инициированной патриархом Никоном. Эти события произошли в конце XVII-ого века, в период становления русской нации и русского национального языка. Так, русский язык в конце XVII-ого века, эпохи Петра Первого, - это язык, на котором говорили предки русских липован.

(Фёдор Кирилэ – Культура и традиции
русских-липован. Воспоминания)

1. Какой язык является родным для русских липован Румынии?

---

2. В каком историческом периоде русский липованский говор отделился от своего корня - русского языка?

FIȘĂ DE LUCRU 11

Dialecte locale

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

Limba materna rușilor lipoveni din România sunt graiurile care păstrează specificul limbii ruse comune pentru întreaga Rusie de la sfârșitul secolului al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea. Aceste graiuri sunt vorbite de rușii lipoveni din satele și orașele din Dobrogea, Moldova, Bucovina și din alte zone ale României.

Graiurile rusești lipovenești s-au desprins de rădăcina lor, limba rusă, cu trei sute de ani în urmă, când rușii staroveri care le vorbeau au fost nevoiți să-și părăsească patria – Rusia, fiind prigoniți de autoritățile țariste, din cauza neacceptării reformei religioase, inițiate patriarhul Nikon. Aceste evenimente au avut loc la sfârșitul secolului al XVII-lea, în perioada formării națiunii ruse și a limbii naționale ruse. Deci, limba rusă de la sfârșitul secolului al XVII-lea, din epoca lui Petru cel Mare, este limba pe care au vorbit-o strămoșii rușilor lipoveni.

(Feodor Chirilă – *Cultura și tradițiile rușilor lipoveni. Evocări*)

1. Care este limba maternă a rușilor lipoveni din România?

---

2. În ce perioadă istorică s-au desprins graiurile rusești lipovenești de rădăcina lor, limba rusă?

РАБОЧИЙ ЛИСТ 12

Местные диалекты. Диалектические особенности русских липован севера, юга и из Добруджи

Внимательно прочитайте текст и выполняйте задачи:

Говоры русских липован Румынии унаследовали основные черты диалекта юга России, но с фонетической, морфологической и лексической точек зрения существуют некоторые различия между говорами северной и южной Румынии.

Отмечается произношение звука г (фрикативный) у всех русских липован Румынии, превращение в в у (**все /усе, кровь/кроу**), также в южных говорах особенно в Добрудже, тенденция к смягчению звука т, в глаголах настоящего времени - третьего лица единственного и множественного числа. Те, кто из уезда Тулча, превращают звук е в я (икание): **сястра/сестра**, в то время как у остальных существует икание: **систра/сестра, сило/село** и т.д.

Русские липоване проживающие на юге Румынии превращают женский род в мужской: **мой кравать, кроу/моя кровать, кровь** и т.д.

С лексической точки зрения, говоры отличаются по количеству слов, заимствованных из других языков. Украинский и румынский языки оказали влияние на все русские липованские языки. Влиянию немецкого языка подверглись северные говоры, в то время когда Буковина находилась в составе Австро-Венгерской империи, а в южных - слова турецко-татарского происхождения.

(Фёдор Кирилэ –*Культура и традиции
русских-липован. Воспоминания*)

1. Каковы фонетические и морфологические особенности говоров русских липован Румынии ?

---

2. Каковы лексические особенности говоров русских липован Румынии ?

FIȘĂ DE LUCRU 12

Dialectele locale. Particularitățile dialectale ale rușilor lipoveni din nord, sud și din Dobrogea

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

Graiurile rușilor lipoveni din România au moștenit caracteristicile principale ale dialectului din sudul Rusiei, dar din punct de vedere fonetic, morfologic și lexical există unele deosebiri între graiurile din nordul și sudul României.

Se remarcă pronunțarea sunetului **g** (fricativ) la toți rușii lipoveni din România, transformarea lui **v** în **u** (**все /yce, кровь/krouy**), de asemenea, la graiurile din sud, în special din Dobrogea, tendința de înmuiere a sunetului **t**, la verbele de la timpul prezent, persoana a III-a singular și plural. Cei din județul Tulcea, transformă sunetul **e** în **я** (**jakanie**): **сястра/сестра**, pe când la ceilalți se constată fenomenul ikanie: **систра/сестра, сило/село** etc.

Vorbitorii din sudul României transformă genul feminin în masculin: **мой краватъ, кроу/моя кровать, кровъ** etc.

Din punct de vedere lexical, graiurile diferă prin cuvintele împrumutate din alte limbi. Limba ucraineană și română au influențat toate graiurile rușilor lipoveni. Graiurile din nord au suferit influențe din limba germană, pe când Bucovina se afla în Imperiul Austro-ungar, iar în cele din sud sunt prezente cuvinte de origine turco-tătară.

(Feodor Chirilă – *Cultura și tradițiile rușilor lipoveni. Evocări*)

1. Care sunt particularitățile fonetice și morfologice ale graiurilor rușilor lipoveni din România?

---

2. Care sunt particularitățile lexicale ale graiurilor rușilor lipoveni din România ?

РАБОЧИЙ ЛИСТ 13

Традиционные занятия русских липован

Внимательно прочтайте текст и выполняйте задачи:

Русские липоване на протяжении времени принимали участие во всех сферах румынской повседневной жизни: в рыбоводстве и рыболовстве, в сельском хозяйстве, строительстве, торговле, архитектуре, иконографии и т. д., считаясь умелыми и опытными в любой области. Жители Буковины отличались в выращивании овощей и фруктов и в их продаже. Жители юга страны, расположенные в населённых пунктах в Дельте Дуная, Балта-Браилей или на Чёрном море, были непревзойдёнными рыбаками, лодочниками и строителями рыболовных снастей.

С сменой политического режима в 1989-ом году многие русские липоване уехали работать в другие страны, такие как Италия, Испания, Великобритания, Греция, создавая там реальные этнические общины.

(Фёдор Кирилэ –*Из истории русских староверов*)

1. В каких сферах деятельности выделялись русские липоване с севера страны?

2. В каких сферах деятельности выделялись русские липоване, проживающие на юге страны?

Conținut: **Arta populară ocupării tradiționale ale rușilor lipoveni, portul popular, tradiții culinare, arhitectură tradițională**

Competențe specifice: 3., 3.1.

FIȘĂ DE LUCRU 13

Ocupațiile tradiționale ale rușilor lipoveni

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

Rușii lipoveni s-au implicat, de-a lungul timpului, în toate sferele vieții cotidiene românești: în piscicultură și pescuit, în agricultură, în construcții, comerț, arhitectură, în iconografie etc, fiind considerați harnici și îscusiți în orice domeniu. Cei din Bucovina s-au remarcat în cultivarea legumelor și fructelor și în comercializarea acestora. Cei din sudul țării, așezați fiind în localități din Delta Dunării, Balta Brăilei sau la Marea Neagră, au fost neîntrecuți pescari, constructori de bârci și de unelte de pescuit.

Odată cu schimbarea regimului politic din anul 1989, mulți ruși lipoveni au plecat să muncească în alte țări, precum Italia, Spania, Marea Britanie, Grecia, întemeind acolo adevărate comunități etnice.

(Feodor Chirilă – *Din istoria rușilor staroveri*)

1. Care au fost domeniile de activitate în care s-au remarcat rușii lipoveni din nordul țării?

---

2. Care au fost domeniile de activitate în care s-au remarcat rușii lipoveni din sudul țării?

РАБОЧИЙ ЛИСТ 14

Народные костюмы

Внимательно прочтайте текст и выполните задачи:

Русский народный костюм липованцев отличается красотой формы и яркими красками. Эволюция общества привела к тому, что этот традиционный костюм стал реже одеваться в светской жизни, но он довольно хорошо сохранился в религиозной жизни.

Мужчины носят широкие брюки, белую или цветную рубашку без воротника надетую поверх брюк, после чего перевязываются посередине поясом с кисточками. Над рубашкой он носит длинное чёрное суконное пальто, называемое на юге падъёвка а на севере бикешка.

Женщины носят более изысканный костюм, состоящий из длинной и широкой одноцветной или многоцветной ткани. На талии носит пояс, а сверху – рубашку под названием кофта. Голова покрыта вышитым платком, окаймлённым бахромой. Замужние женщины также носят кичику под платком, в который складывают волосы, а затем касяк. Незамужние женщины сплетают свои длинные волосы в один хвост, связанный на конце широким бантом, а затем покрывают голову платком. Роскошь и элегантность костюма различаются в зависимости от важности религиозных праздников и от сезона. Незаменимый аксессуар как для взрослых, так и для детей - лестовка (четки), которую держат в церкови в правой руке вместе с носовым платком.

(Фёдор Кирилэ –*Из истории русских староверов*)

1. Какие предметы одежды составляют мужской народный костюм русских липован?

---

2. Какие предметы одежды составляют женский народный костюм русских липован?

Conținut: **Arta populară ocupății tradiționale ale rușilor lipoveni, portul popular, tradiții culinare, arhitectură tradițională**

Competențe specifice: 3., 3.1.

FIȘĂ DE LUCRU 14

Portul popular

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

Costumul popular rusesc al lipovenilor se remarcă prin frumusețea formei și a colorilor vii. Evoluția societății a făcut ca acest costum tradițional să fie îmbrăcat mai rar în viața laică, dar s-a păstrat destul de bine în viața religioasă.

Bărbații îmbracă pantaloni largi, cămașă albă sau colorată fără guler (rusească), purtată peste pantaloni, care se leagă la mijloc cu un brâu cu ciucuri („poias”). Peste cămașă se îmbracă cu o haină lungă din postav negru, numită în sud „padiovca”, iar în nord, „bicheșka”.

Femeile poartă un costum mai rafinat, compus dintr-o fusă lungă și largă monicoloră sau înflorată. La brâu poartă un „poias”, iar în partea de sus – o cămașă, numită „kofta”. Capul este acoperit cu o basma brodată, tivită cu franjuri. Femeile măritate mai poartă sub basma „kicika”, în care își strâng părul, apoi „kaseak”. Cele nemăritate își impleteșc părul lung într-o singură coadă legată la capăt cu o fundă amplă și apoi își acoperă capul cu basma. Somptuozitatea și eleganța costumului diferă în funcție de importanța sărbătorilor religioase și de anotimp. Accesorii nelipsit și la adulți și la copii este „lestovka” (mătăniile), purtată la biserică în mana dreaptă împreună cu o batistă.

(Feodor Chirilă – *Din istoria rușilor staroveri*)

1. Care sunt piesele vestimentare din care este alcătuit portul popular bărbătesc al rușilor lipoveni?

2. Care sunt piesele vestimentare din care este alcătuit portul popular femeiesc al rușilor lipoveni?

РАБОЧИЙ ЛИСТ 15

Кулинарные традиции

Внимательно прочтайте текст и выполняйте задачи:

Липоване на протяжении сотен лет сохраняют нетронутыми не только христианские традиции, но и кулинарные, оставляя из поколения в поколение десятки рецептов блюд с глубоким липованским отпечатком. В населённых пунктах Дельты Дуная или расположенных вдоль Дуная, сырьем была и есть рыба. Из разных сортов рыбы пресных вод, а также из Чёрного моря готовят бесчисленные традиционные блюда: суп, рассол, фрикадельки, голубцы, салат из икры.

Другими традиционными блюдами являются суп из капусты с красной свеклой –щи, халадец с хреном, домашняя лапша, приготовленная в супе, полученном в результате варки мяса птицы.

Из категории традиционных сладостей упоминаются блины с различными начинками (варенье, сыр), вареники с сырной или вишнёвой начинкой, сырный, яблочный или тыквенный пирог, каша из риса с молоком пшовник и другие.

1. Какие традиционные блюда русские липоване готовят из рыбы?

---

2. Каковы другие традиционные блюда у русских липован?

---

3. Какие традиционные сладости есть у русских липован?

Conținut: **Arta populară ocupării tradiționale ale rușilor lipoveni, portul popular, tradiții culinare, arhitectură tradițională**

Competențe specifice: 3., 3.1.

FIȘĂ DE LUCRU 15

Tradiții culinare

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

Lipovenii păstrează neîntinute de sute de ani nu doar tradițiile creștinești, ci și pe cele culinare, lăsând moștenire din generație în generație zeci de rețete de mâncăruri cu amprentă profund lipovenească. În localitățile din Delta Dunării sau de la Dunăre materia primă era și este peștele. Din diferitele soiuri de pește din apele dulci, dar și din Marea Neagră se gătesc nenumărate feluri de mâncare tradițională: ciorbă, saramură, chifteluțe, sarmale, salată de icre.

Alte feluri tradiționale sunt ciorba de varză cu sfeclă roșie („ști”), răcitură („haladeț”) cu hrean, tăiței de casă preparați în supă rezultată din fierberea cărnii de pasăre („lapșa”).

Din categoria dulciurilor tradiționale amintim clătilele („blinî”) cu diverse umpluturi (dulceață, brânză), colțunașii cu umplutură de brânză sau vișine („vareniki”), plăcinta de brânză, mere sau dovleac, orez cu lapte („pșovnik”) și altele.

1. Care sunt mâncărurile tradiționale ale rușilor lipoveni preparate din pește?

---

2. Care sunt celealte feluri de mâncare tradiționale la rușii lipoveni?

---

3. Care sunt dulciurile tradiționale la rușii lipoveni?

РАБОЧИЙ ЛИСТ 16

Традиционная архитектура

Внимательно прочтайте текст и выполните задачи:

Поселения русских липован в Румынии отличаются своей спецификой - прямыми улицами, домами, выровнёнными узкой стороной в сторону улицы. Дома были сделаны из самана и состояли из трёх-четырёх комнат. В населённых пунктах Дельты Дуная строительным материалом был тростник как для стен, так и для крыши. Снаружи, с одной стороны была пристроена завалинка, место отдыха и досуга. Дворы всё ещё изобилуют цветами, фруктовыми деревьями и виноградными лозами. Внутри находится элемент, который особенно привлекает своей уникальностью, - уголок с иконами божничка, где постоянно горят светильники. Божничка всегда находится на восточной стене. Ещё одним специфическим элементом интерьера стала дровяная печка со специальной спальней зоной в холодные зимние ночи лежанка.

В качестве приложений представлена паровая баня саунного типа, рассматриваемая липованами как источник лечения и очищения перед религиозными праздниками.

(Фёдор Кирилэ –*Из истории русских староверов*)

1. Из каких традиционных материалов липоване строили свои дома?

_____

2. Каковы традиционные элементы интерьера дома русских липован?

_____

3. Каково значение липованской бани в традициях русских липован?

_____

Conținut: **Arta populară ocupării tradiționale ale rușilor lipoveni, portul popular, tradiții culinare, arhitectură tradițională**

Competențe specifice: 3., 3.1.

FIȘĂ DE LUCRU 16

Arhitectura tradițională

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

Așezările rușilor lipoveni din România se remarcă prin specificul lor - străzi drepte, case aliniate cu latura îngustă spre stradă. Casele erau construite din chirpici și cuprindeau trei – patru camere. În localitățile din Delta Dunării materialul de construcție era stuful atât pentru pereti, cât și pentru acoperiș. La exterior, pe una din laturi era prispa („zavalinka”), loc de odihnă și de petrecere a timpului liber. Curțile abundă și acum de flori, pomi fructiferi și viță-de-vie. În interior, elementul, care atrage în mod special prin unicitate, este colțul cu icoane („bojnicika”), unde ard în permanență candele. „Bojnicika” este amplasată întotdeauna pe peretele dinspre răsărit. Un alt element specific de interior era soba („pecika”) cu lemn prevăzută cu un spațiu special pentru dormit în noptile friguroase de iarnă („lejanka”).

Ca anexe, se remarcă baia cu aburi, tip sauna („bania”), considerată de lipoveni sursă de tratament și purificare înainte de sărbătorile religioase.

(Feodor Chirilă – *Din istoria rușilor staroveri*)

1. Care sunt materialele tradiționale din care rușii lipoveni își construiau casele?

---

2. Care sunt elementele tradiționale ale unui interior de casă lipovenească?

---

3. Ce semnificație are baia lipovenească în tradiția rușilor lipoveni?

Проверочный лист

Народное творчество

Создайте индивидуально или в группах альбом старых/новых
рисунков/фотографий с темой
Народное творчество вашей местности.

Conținut: **Arta populară ocupății tradiționale ale rușilor lipoveni, portul popular,
tradiții culinare, arhitectură tradițională**

Competențe specifice: 3., 3.1.

Fisă de evaluare

Arta populară

Realizează individual sau pe grupe
un album de desene / fotografii vechi/noi având ca temă
Arta populară din localitatea ta.

РАБОЧИЙ ЛИСТ 17

Крещение

Внимательно прочтите текст и выполняйте задачи:

У русских испован, роды принимала акушерка бабка павитуха, которая помогала свежеиспечённой матери в течение сорока дней в уходе за ребёнком, так как мать не имела права выходить из дома. Иногда повитуха регистрировала новорожденного в органах гражданского состояния. Матери было запрещено касаться икон, креста или церковных одежд, так как она считалась нечистой. После этого периода, мать шла в церковь, где ей читалась молитва, и она восстанавливала свой прежний статус перед рождением. В наши дни роль повитухи берёт на себя медицинский персонал в родильном отделении. После рождения следующим событием является крещение новорожденного, который становится православным христианином «старообрядцем» и может участвовать в жизни общины. Перед крещением ребёнку выбирается имя из имен святых, упомянутых за восемь дней до и после даты рождения в старообрядческом православном календаре. Крёстными родителями становятся близкие родственники и они считаются духовными родителями ребёнка. Крещение происходит на рассвете первой недели после рождения. Священник трижды погружает ребёнка полностью в непочатую воду, затем трижды помазывает его святым миром (святым маслом) по лбу, губам, глазам, носу, ушам, рукам и ножкам. Крёстная дарит ему крестик, белую рубашку и пояс, объекты-символы, предназначенные для защиты от болезней и других опасностей. Крёстный отводит ребёнка к алтарю, где целуются две иконы на дверях алтаря Царские врата, а если младенец мальчик, его также ведут в алтарь. Затем происходит первое причастие.

(Павел Тудосе – *Русские липоване в Румынии - история и современность*)

1. Как выбирается имя для крещения у русских липован?

---

2. Кто являются крёстными родителями новорожденного?

---

3. Когда происходит крещение у русских липован?

---

4. Какие три предмета ребёнок получает от своих крёстных родителей?

FISĂ DE LUCRU 17

Botezul

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

La rușii lipoveni, nașterea era asistată de o bătrâna cu rol de moașă „babka pavituha”, care o ajuta pe proaspăta mamă timp de patruzeci de zile la creșterea și îngrijirea copilului, deoarece mama nu avea voie să iasă din casă. Uneori moașa înregistra noul-născut la organele de stare civilă. Mama nu avea voie să atingă icoanele, crucea sau straiele de biserică, fiind considerată spurcată. După această perioadă, proaspăta mama mergea la biserică, unde i se citea o molitvă și își recăpăta statutul anterior nașterii. În zilele noastre, rolul moașelor este preluat de personalul medical din maternitate. După naștere, evenimentul următor este botezul „kreșcenie” nouui-născut, care devine creștin orthodox „staroobreadet” și poate participa la viața comunității. Înainte de botez, copilului i se alege un nume dintre cele ale sfintilor menționați cu opt zile înainte și după data nașterii în calendarul orthodox de rit vechi. Nașii sunt aleși dintre rudele apropiate și sunt considerați părinții spirituali ai copilului. Botezul are loc în zorii zilei primei săptămâni de la naștere. Preotul scufundă de trei ori copilul în întregime în apă „neîncepută”, apoi de trei ori îl unge cu mir (ulei sfânt) pe frunte, buze, ochi, nas urechi, mâini și piciorușe. Nașa îi oferă o cruciuliță „krestik”, o cămașă albă „rubașecika” și un brâu „poias”, obiecte-simbol menite să-l ocrotească de boli și alte pericole. Nașul duce copilul la altar, unde sunt sărutate cele două icoane de pe ușile altarului „Țarskie varota”, iar dacă pruncul este băiat, este dus și în altar. Apoi are loc prima împărtășanie „priciașenie”.

(Pavel Tudose – *Rușii lipoveni din România - istorie și actualitate*)

1. Cum se alege numele de botez la rușii lipoveni?

---

2. Cine sunt nașii nouui-născut?

---

3. Când are loc botezul la rușii lipoveni?

---

4. Care sunt cele trei obiecte pe care copilul botezat le primește de la nașii săi?

РАБОЧИЙ ЛИСТ 18

Обручение

Внимательно прочтите текст и выполняйте задачи:

Брак является значимым событием в жизни русских липован и включает в себя несколько этапов: сватовство или заручине, вечеринка молодых девишик, бракосочетание венчание. Каждый этап проходит в соответствии с древними ритуалами. С течением времени обычаи и традиции, связанные с браком, стали меняться, либо приспособились к новым условиям. Обручение - это этап, предшествующий браку, и представляет собой период, когда девушка обручается и готовится к замужеству.

Обручение происходит в доме девушки, где приходят жених, его родители и несколько близких родственников. В это время девушка находится в другой комнате. После шутливого обмена репликами вежливости, переходят к просьбе о руке девушки. Затем определяются место и дата свадьбы, а также другие организационные детали. Будущая невеста возвращается в комнату с гостями и дарит жениху вышитый ею платок.

Затем происходит запевание, ритуал, который укрепляет союз между двумя молодыми людьми. Присутствующие молятся перед иконами. Во время этой молитвы жених и невеста сидят особым образом - жених рядом с тестем, а невеста рядом с тёщей. После молитвы женихи наклоняются друг к другу до земли и считают себя помолвленными.

(Павел Тудосе – *Русские липоване в Румынии - история и современность*)

1. Назовите моменты, которые включают обручение у русских липован?

---

2. Какие ритуалы сопровождают эти моменты?

Conținut: Evenimente marcante și tradiții din viața comunității

Competențe specifice: 3., 3.1.

FISĂ DE LUCRU 18

Logodna

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

Căsătoria este un eveniment marcant în viața rușilor lipoveni și cuprinde mai multe etape: peștitul „svatavstvo” denumit în unele localități „zarucenie”, petrecerea tinerilor „devișnik”, cununia „venceanie”. Fiecare etapă se desfășoară după ritualurile străbune. Odată cu trecerea timpului, obiceiurile și tradițiile legate de căsătorie s-au perimat, fie s-au adaptat noilor vremuri. Logodna este etapa care precede cununia și reprezintă perioada în care o fată este peștită și urmează a se căsători.

Peștitul are loc în casa fetei, unde sosesc băiatul, părinții și câteva rude apropiate ale acestuia. În acest timp, fata se află în altă încăpere. După un schimb de replici joviale de curtoazie, se trece la cererea în căsătorie a fetei. Apoi se stabilesc locul și data nunții, precum și alte detalii organizatorice. Viitoarea mireasă revine în camera cu musafiri și îi dăruiește mirelui o batistă brodată de ea.

Apoi are loc „zapevanie”, un ritual care întărește uniunea dintre cei doi tineri. Cei prezenți fac o rugăciune în fața icoanelor. La această rugăciune mirii și părinții acestora sunt asezați într-un fel anume - mirele lângă socru, iar mireasa lângă soacra. După rugăciune, mirii se apleacă până la pământ unul altuia și se consideră logodniți.

(Pavel Tudose – *Rușii lipoveni din România - istorie și actualitate*)

1. Numește momentele care alcătuiesc Logodna la rușii lipoveni?

---

2. Care sunt ritualurile care însoțesc aceste momente?

РАБОЧИЙ ЛИСТ 19

Свадьба

Внимательно прочитайте текст и выполняйте задачи:

ей подарки от жениха. Вечеринка продолжается.

Свадьба совершается только по воскресеньям, но не в пост или перед религиозными праздниками. После обычной воскресной службы жених со своей процессией перемещается к дому невесты, где священник совершает короткий обряд.

После того, как она получает икону и получает благословение от родителей, девушка уходит из родительского дома со всей процессией и направляются в церковь. Молодые люди идут пешком, держа вместе икону, в сопровождении крестных родителей. Впереди процессии подружка невесты и друг жениха несут зажжёные свечи, за ними идут священник, молодожёны и процессия.

Свадебный обряд включает в себя ритуал, который отмечает переход девушки в ряды замужних женщин: она отходит в угол церкви, заплетает волосы в две косы, которые собирает под белой шапочкой, называемой *кичика*, на которую

FİŞĂ DE LUCRU 19

Nunta

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

„Devișnik” la Slava Cercheză

„Devişnik” (de la rusescul „deva”-ficioară) sau petrecerea tinerilor este organizat cu câteva zile înainte de cununie la casa miresei de către cea mai bună prietenă a sa (care va fi și „domnișoara de onoare”) împreună cu prietenul mirelui (“cavalerul de onoare”). Fetele invitate la această petrecere primesc câte o batisă (care se prinde în piept) și o fundă roșie pentru prins părul. Apoi alaiul se deplasează la casa mirelui, unde tinerii sunt întâmpinați cu dulciuri și vin, se cântă cântece create special pentru acest moment și se dansează. Apoi alaiul se întoarce la casa miresei, ducându-i darurile din partea mirelui. Petrecerea continuă.

Cununia se oficiază numai duminica, dar nu în post sau în ajunul sărbătorilor religioase. După slujba obișnuită de duminică, mirele însoțit de alaiul său se deplasează la casa miresei, unde preotul oficiază un scurt ritual. După ce primește o icoană și este binecuvântată de părinții săi, fata pleacă de la casa părintească cu întreg alaiul către biserică. Tinerii se deplasează pe jos, ținând împreună icoana, însoțiti de nași. În fața alaiului, domnișoara și cavalerul de onoare duc lumânările aprinse, urmați de preot, de miri și de alai. Cununia cuprinde un ritual care marchează trecerea fetei în rândul femeilor măritate: retrasă într-un colț al bisericii, aceasta își completează părul în două cozi pe care le strâng sub o tichiuță din pânză albă, numită „kicika”, peste care se aşază un

РАБОЧИЙ ЛИСТ 19

Свадьба

надевается касяк из шёлка, а затем накидывается платок. Таким образом, девушка возвращается к жениху, сделав поклон перед ним. Этот жест символизирует то, что теперь она принадлежит ему. Жених также делает поклон. После свадебной службы вся процессия уходит в дом жениха, где организуется свадебный приём. На пороге их встречают родители жениха, держа в руках икону, хлеб и соль, и приветствуют их. Молодожёны вместе с священником, родителями, крёстными и близкими родственниками садятся за стол, после того как помолились перед иконами. За этим столом не поют свадебные песни, а только духовные стихи. Среди других блюд обязательно подают лапшу с куриным бульоном, традиционный суп с капустой и свёклой- їци и рыбные блюда.

В этот же вечер начинается свадьба, которая продолжается всю ночь и продолжается на следующий день, когда процессия свадьбы проходит через всю деревню, танцуя и напевая народные песни. В старые времена свадебные песни сопровождались аккордеоном, а меню включало солёную сельдь, холодец, голубцы, жаркое, кулич.

(Павел Тудосе – *Русские липоване в Румынии - история и современность*)

1. Как проходит молодёжная вечеринка перед свадьбами у русских липован?

---

2. Когда происходит венчание у русских липован?

---

3. Как проходит венчание у русских липован?

FISĂ DE LUCRU 19

Nunta

”kaseak” din mătase și apoi basmaua. Astfel, Tânără se întoarce la mire, făcând o plecăciune în fața lui. Acest gest simbolizează faptul că de acum ea îi aparține. Gișele face și el o plecăciune. După slujba de cununie, tot alaiul se retrage la casa mirelui, unde se organizează și petrecerea de nuntă. În prag, sunt întâmpinați de părinții acestuia, ținând în brațe o icoană, pâine și sare și le urează un bun venit. Tinerii căsătoriți, împreună cu preotul, părinții, nașii și rudele apropiate se aşază la masă, după ce s-au rugat în fața icoanelor. La această masă nu se cântă cântece de nuntă, ci numai stihuri duhovnicești. Printre alte preparate culinare, nelipsi sunt tăișei fierți în zreamă de găină (”lapșă”), ciorba tradițională cu varză și sfeclă roșie (”ști”) și preparate de pește.

În aceeași seară începe petrecerea care continuă toată noapte și este reluată la două zile, când, mai întâi, alaiul de nuntă străbate tot satul dansând și cântând. Pe vremuri, cântecele de nuntă erau acompaniate la acordeon, iar meniul includea printre altele scrumbie sărată, răcitură, sarmale, friptură, cozonac.

(Pavel Tudose – Rușii lipoveni din România - istorie și actualitate)

1. Cum se desfășoară petrecerea tinerilor înainte de nunțile rușilor lipoveni?

---

2. Când se oficiază cununia la rușii lipoveni?

---

3. Cum se desfășoară cununia la rușii lipoveni?

РАБОЧИЙ ЛИСТ 20

Похороны

Внимательно прочтите текст и выполняйте задачи:

Смерть для русских-липован является переходом в лучший мир, в мир праведных. Обычаи, сопровождающие этот момент, начинаются до ухода на тот свет, в случае страдающих от тяжёлых болезней, через причастие и чтение молитвы священником. После смерти усопшего умывают люди из общин, специализирующиеся на это, затем одевают в специальную одежду: рубашку, пояс на шее - крестик и заворачивают в белую полотняную простынь савын, на голову - капюшон, а на ноги – тапочки из ткани. Тело связывается тремя крестами толстой верёвкой, а на лбу крепится бумажная лента с надписью молитвы. Тело укрывается блестящей тканью. Руки складываются на груди, правая рука над левой. В левой руке прикрепляют лестовку, а выше ставят иконку Богоматери или Святого Николая. Умерший помещается на скамью и в течение трёх дней чтец читает ему из Псалтири. На иконах зажигаются свечи, которые будут гореть без прерывания в течение сорока дней. В день похорон совершается служба в церкви, затем похоронный кортеж движется к кладбищу, где происходят похороны. После похорон устраивается поминальный обед. До сороковины поминального обеда совершаются поминовения на третий и девятый день после смерти. Затем каждый год совершается служба памяти – годовщина и поминальные службы умерших. Кутья у русских-липован готовится из отварного пшеничного зерна, смешанного с мёдом.

(Павел Тудосе – *Русские липоване в Румынии – история и современность*)

1. Во что одеваются умершие у русских-липован?

---

2. Когда совершаются поминальные службы у русских-липован?

---

3. Как готовится кутья у русских-липован?

FISĂ DE LUCRU 20

Înmormântarea

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

Moartea la rușii lipoveni este considerată o trecere într-o altă lume mai bună, în lumea celor drepti „mir pravednâh”. Obiceiurile care însoțesc acest moment încep înainte de trecerea în neființă, în cazul celor suferinzi, prin împărtășanie și citirea unei molitve de către preotul duhovnic. După deces, defunctul este spălat de persoane din rândul comunității, specializate în acest scop, apoi este îmbrăcat cu haine speciale: cămașă, la brâu - „poias”, la gât - o cruciuliță și este învelit într-un giulgiu din panză albă „savân”, pe cap - un capișon și în picioare - încălțări din pânză „tapâciki”. Trupul este legat în trei cruci cu o funie groasă, iar pe frunte i se fixează o banderolă de hârtie pe care este tipărită o rugăciune. Corpul este acoperit cu o pânză strălucitoare. Mâinile se împreunează pe piept, cea dreaptă peste stânga. În mana stângă se fixează mătăniile „lestovka”, iar mai sus se aşază o iconiță cu Maica Domnului sau Sfântul Nicolae. Decedatul este depus pe o bancă și este vegheat timp de trei zile de o persoană care citește din Psalmire. La icoane sunt aprinse candelele care vor arde neconitenit timp de patruzeci de zile. În ziua înmormântării, se oficiază o slujbă la biserică, apoi cortegiul funerar se deplasează la cimitir, unde are loc înmormântarea. După înmormântare are loc o masă de pomenire. Până la pomenirea de patruzeci de zile, se mai slujesc pomeniri la trei și nouă zile de la deces. Apoi, în fiecare an, se oficiază slujba de comemorare „godovšina” și slujbele de pomenire ale morților. Coliva la rușii lipoveni se prepară din grâu fier, amestecat cu miere.

(Pavel Tudose – *Rușii lipoveni din România - istorie și actualitate*)

1. Cu ce sunt îmbrăcați defuncții la rușii lipoveni?

---

2. Când se oficiază slujbele de pomenire la rușii lipoveni?

---

3. Cum se prepară coliva la rușii lipoveni?

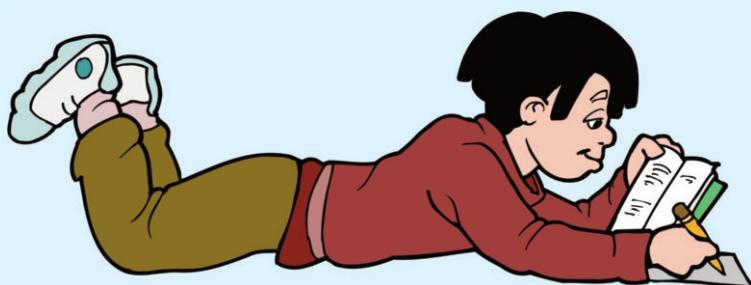

Проверочный лист

Значимые события и традиции в жизни сообщества

**Создание индивидуально или группами альбома
рисунков / старых / новых фотографий на тему
значимых событий и традиций в жизни сообщества**

Conținut: **Evenimente marcante și tradiții din viața comunității**

Competențe specifice: 3., 3.1.

Fișă de evaluare

Evenimente marcante și tradiții din viața comunității

Realizează individual sau pe grupe
un album de desene / fotografii vechi/noi având ca temă
Evenimente marcante și tradiții din viața comunității.

РАБОЧИЙ ЛИСТ 21

Религиозные конфессии русских липован

Внимательно прочитайте текст и выполняйте задачи:

Белая Криница

Несмотря на жестокие расправы над староверами, раскола Русской Церкви избежать не удалось. Таким образом, сформировались два направления Русской Христианской Церкви: старообрядческое и никонянское. Лидером и идеологом староверов стал протоиерей Аввакум. Он стал сильным противником Никона, патриарха, который вызвал раскол Русской Церкви. Аввакум умер сожжённым на костре в 1681-ом году, как и другие сторонники старой веры, которых Русская Церковь считала еретиками. Против староверов развернулась настоящая инквизиция. Они всё больше и больше бежали на российские окраины,

пересекая границы и достигая других стран. Покинув Россию, староверы унесли с собой традиции и обычай, а также иконы, церковные книги, рукописи. Этим объясняется существование староверов на территории Румынии, где их называют липованами. Со времени раскола Русской Церкви до девяностых годов XVII-ого века все староверы имели священников. После 1667-ого года, поскольку уже не было староверских священников, были приняты служить в староверских церквях никонские священники, которых называли беглецами. Таким образом, церковь становится сильнее и могущественнее и устанавливает свой духовный центр, Митрополию, в Белой Кринице, которая в настоящее время находится на границе Украины с Румынией. Первым митрополитом стал Амвросий в 1846-ом году. В 1940-ом году старообрядческая митрополия из Белой Криницы переехала в Румынию, в Браилу. Сегодня митрополитом староверов является Леонтий.

С учреждением митрополии в Белой Кринице подошёл к

Conținut: Viața religioasă și tradițiile specifice minorității rușilor lipoveni

Competențe specifice: 3., 3.1.

FISĂ DE LUCRU 21

Confesiunile religioase ale rușilor lipoveni

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

În ciuda represaliilor crunte exercitate împotriva staroverilor, nu s-a putut evita schismă Bisericii Ruse. Astfel, s-au format cele două direcții ale Bisericii creștine ruse: cea staroveră și cea nikoniană. Conducătorul și ideologul staroverilor a devenit protopopul Avvakum. Acesta a ajuns un puternic oponent al lui Nikon, patriarhul care a declanșat raskolul Bisericii Ruse. Avvakum moare ars pe rug în anul 1681, ca și alți susținători ai credinței vechi, fiind considerați de Biserica Rusă drept eretici. Împotriva staroverilor s-a declanșat o adevărată „inchiziție”. Din ce în ce mai mulți s-au refugiat către periferia Rusiei,

trecând granițele și ajungând în alte țări. Părăsind Rusia, staroverii au dus cu ei tradițiile și obiceiurile, precum și icoanele, cărțile bisericești, manuscrisele. Astfel se explică existența staroverilor și pe teritoriul României, unde sunt numiți lipoveni. Din momentul schismei Bisericii Ruse și până în anii '90 ai secolului al XVII-lea toți staroverii aveau preoți. După anul 1667, nemaexistând preoți staroveri, au fost acceptați să slujească în bisericile starovere preoți nikonieni refugiați, numiți „begleți”. Biserica staroveră, devine, astfel, tot mai puternică și își stabilește centrul spiritual, Mitropolia, în localitatea Belaia Krinița, aflată, actualmente, la granița Ucrainei cu România. Primul mitropolit a devenit Ambrosie în anul 1846. În anul 1940, Mitropolia de rit vechi din Belaia Krinița se mută în România, la Brăila. În prezent, Mitropolit al staroverilor este Leontie.

РАБОЧИЙ ЛИСТ 21

Религиозные конфессии русских липован

концу периода, когда староверские священники были беженцами от никонианцев – беглопоповцы. Среди староверов появляются разные течения. Некоторые не принимают священников – это беспоповцы, таким образом вынужденных отказаться от ряда тайн, совершение которых может только священник. В XIX веке, среди староверов появились часовенные и их церковь называется часовня. Священника заменяет дьяк. Небольшое количество часовенных в настоящее время существует в Браиле, Тулче, Слава Черчеса, Доймай. На протяжении более трёх столетий (1667-1971 гг.) анафема (проклятие) устанавливалась на церковь староверов. Староверы - трагическое явление в российской истории.

(Фёдор Кирилэ – Учебник русского языка и культуры для русских-липован VIII-ого класса, 1999г.)

1. Кто был руководителем староверов?

---

2. Когда и где была основана первая митрополия староверов?

---

3. Кто был первым митрополитом староверов?

---

4. Кто такие беспоповцы?

FİŞĂ DE LUCRU 21

Confesiunile religioase ale rușilor lipoveni

Odată cu înființarea Mitropoliei de la Belaia Krinița, a luat sfârșit perioada când preoții staroveri erau cei refugiați de la nikonieni – „beglopopovți”. Apar diferite curente în rândul staroverilor. Unii nu acceptă preoți – „bezpopovți”, fiind nevoiți să renunțe la o serie de taine, pe care doar un preot le poate oficia. Un alt curent al staroverilor este reprezentat de „ceasovennâie”, apărut în secolul al XIX-lea. Biserica acestora se numește „ceasovnea”. Preotul este înlocuit de un dascăl. Un grup puțin numeros de „ceasovennâie” există în zilele noastre în Brăila, Tulcea, Slava Cercheză, Doi Mai. Timp de peste trei secole (1667-1971), asupra staroverilor a fost instituită de către Biserica Rusă anatemă (blestemul). Staroverii reprezintă un fenomen tragic în istoria Rusiei.

(Feodor Chirilă – *Limba rusă și cultura rusă - Manual pentru elevii ruși lipoveni din clasa a VIII-a*, 1999)

1. Cine a fost conducătorul staroverilor?

---

2. Când și unde a fost înființată prima mitropolie staroveră?

---

3. Cine a fost primul mitropolit al staroverilor?

---

4. Cine sunt „bezpopovți”?

Единица обучения: Культура и наследие

Содержание: Религиозная жизнь и традиции меньшинства русских липован

Конкретные навыки: 3., 3.1.

РАБОЧИЙ ЛИСТ 22

Церковный календарь

Внимательно прочтите текст и выполняйте задачи:

Церковный календарь начинается с 1 сентября, эта дата устанавливается святыми отцами, потому что 1 сентября Иисус Христос подтвердил исполнение пророчеств, предусмотренных в Ветхом Завете о пришествии Мессии. Ветхий Завет заканчивается и начинается Новый Завет.

В 46 г. до н.э. Юлий Цезарь провел реформу календаря, согласно которой год делился на двенадцать месяцев. Первым месяцем календаря стал январь, так как римские консулы начинали свой мандат в январе. Этот календарь называется «Юлианским» в память о Юлии Цезаре, императоре римлян.

Позже, в 1582 году, папа Григорий XIII провел новую реформу календаря, согласно которой разница между двумя календарями составляла две недели. Этот календарь называется григорианским или календарем нового стиля. Юлианский календарь считается старым стилем, и староверы повсюду пользуются этим календарём. Есть и другие верующие, которые используют юлианский календарь или старый стиль, даже в Румынии есть несколько монастырей, слуги которых приняли календарь старого стиля.

(Фёдор Кирилэ – Учебник русского языка и культуры для русских-липован для VIII-ого, 1999)

1. Когда начинается новый церковный год?

2. Какое значение имеет 1 сентября?

3. В чём разница между старым и новым стилем?

FİŞĂ DE LUCRU 22

Calendarul bisericesc

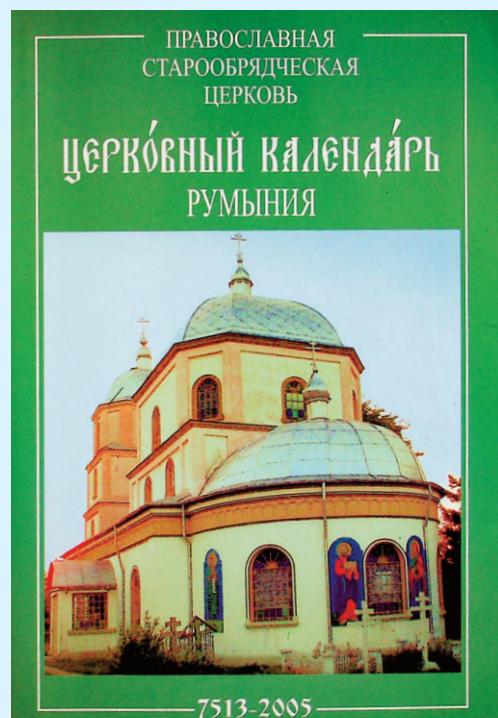
Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

Calendarul bisericesc începe la 1 septembrie, această dată fiind stabilită de către Sfinții Părinți deoarece la 1 septembrie Isus Hristos a confirmat săvârșirea prorocirilor prevăzute în Vechiul Testament despre venirea lui Mesia. Astfel, se încheie Vechiul Testament și începe Noul Testament.

În anul 46 i.e.n., Iulius Cezar a realizat reforma calendarului, conform căreia un an era împărțit în douăsprezece luni. Prima lună a calendarului a devenit ianuarie, deoarece consulii romani își începeau mandatul în ianuarie. Acest calendar poartă denumirea de „iulian” în memoria lui Iulius Cezar, împăratul romanilor.

Ulterior, în anul 1582, papa Grigorie al XIII-lea a realizat o nouă reformă a calendarului, potrivit căreia a rezultat o diferență de două săptămâni între cele două calendare. Acest calendar se numește grigorian sau de stil nou. Calendarul iulian este considerat de stil vechi și staroverii de pretutindeni folosesc acest calendar. Există și alți credincioși care folosesc calendarul iulian sau de stil vechi, chiar și în România existând câteva mănăstiri ale căror slujitori au adoptat calendarul de stil vechi.

(Feodor Chirilă – *Limba rusă și cultura rusă. Manual pentru elevii ruși lipoveni din clasa a VIII-a*, 1999)

1. Când începe anul nou bisericesc?

---

2. Care este semnificația zilei de 1 septembrie?

---

3. Care este diferența dintre stilul vechi și cel nou?

РАБОЧИЙ ЛИСТ 23

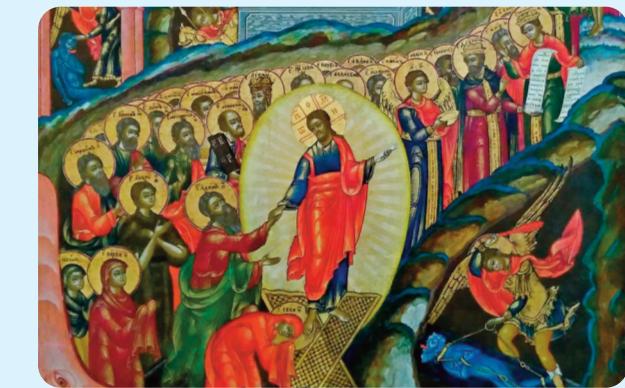
Религиозные праздники

Внимательно прочтайте текст и выполните задачи:

Важнейшие религиозные праздники русских липован были установлены в память о важнейших событиях в жизни Иисуса Христа, Пресвятой Богородицы, а также других важных личностей Святой Церкви. Праздничные дни верующие должны проводить в молитве и хвале Господу Богу через добрые дела.

Самый главный праздник - Пасха или Воскресение Господа Иисуса Христа. Пасха всегда отмечается по воскресеньям, но в разные даты между 22 марта и 25 апреля. В году, начиная с 1 сентября (церковный Новый год), отмечается тринадцать важных праздников:

1. Рождение Пресвятой Богородицы – 8 сентября
2. Воздвижение Креста Господня – 14 сентября
3. Вход в храм Пресвятой Богородицы - 21 ноября
4. Рождение Иисуса Христа - 25 декабря
5. Крещение Господне - 6 января
6. Добро пожаловать к Господу – 2 февраля
7. Благовещение Пресвятой Богородицы - 25 марта
8. Вход Господа Иисуса Христа в Иерусалим – последнее воскресенье перед Пасхой
9. Пасха или Воскресение Господа Иисуса Христа
10. Вознесение Господне – на сороковой день после Пасхи, всегда в четверг)
11. Сочество Святого Духа (Святой Троицы)- (пятидесятый день после Пасхи)
12. Преображение Господне – 6 августа
13. Успение Пресвятой Богородицы - 15 августа

(Фёдор Кирилл – Учебник русского языка и культуры для русских-липован для VIII -ого, 1999)

1. Что означают религиозные праздники русских липован?

---

2. Какой самый главный религиозный праздник русских липован?

---

3. Каковы другие религиозные праздники?

FISĂ DE LUCRU 23

Sărbătorile religioase

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

Cele mai importante sărbători religioase ale rușilor lipoveni au fost stabilite în memoria celor mai importante evenimente din viața lui Isus Hristos, a Sfintei Născătoare de Dumnezeu, precum și a altor personalități de seamă ale Sfintei Biserici. Zilele de sărbătoare trebuie petrecute de către credincioși în rugăciune și slăvire a Domnului Dumnezeu prin fapte bune.

Cea mai importantă sărbătoare este Paștele sau Învierea Domnului Isus Hristos. Paștele se serbează întotdeauna în zi de duminică, dar în date diferite între 22 martie și 25 aprilie. Într-un an, începând cu 1 septembrie (Anul nou bisericesc) sunt treisprezece sărbători importante:

1. Nașterea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu – 8 septembrie
2. Înălțarea Crucii – 14 septembrie
3. Intrarea în Biserică a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu- 21 noiembrie
4. Nașterea Domnului Isus Hristos- 25 decembrie
5. Botezul Domnului- 6 ianuarie
6. Întâmpinarea Domnului – 2 februarie
7. Bunavestire a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu- 25 martie
8. Intrarea Domnului Isus Hristos în Ierusalim – în ultima duminică de dinaintea Paștelui
9. Paștele sau Învierea Domnului Isus Hristos
10. Înălțarea la ceruri a Domnului – în a patrulecea zi după Paște, întotdeauna în zi de joi)
11. Pogorârea Sfântului Duh (Sfânta Treime)- (a cincizecea zi după Paște)
12. Schimbarea la față a Domnului – 6 august
13. Adormirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu- 15 august

(Feodor Chirilă – *Limba rusă și cultura rusă. Manual pentru elevii ruși lipoveni din clasa a VIII-a*, 1999)

1. Ce semnifică sărbătorile religioase ale rușilor lipoveni?

_____

2. Care este cea mai importantă sărbătoare religioasă a rușilor lipoveni?

_____

3. Care sunt celealte sărbători religioase?

_____

Проверочный лист

Религиозная жизнь и традиции меньшинства русских липован

Провести индивидуально или в группах портфолио под названием
Религиозная жизнь и традиции меньшинства русских липован,
содержащее тексты о важнейших религиозных праздниках.

Fișă de evaluare

Viața religioasă și tradițiile specifice minorității rușilor lipoveni

Realizează individual sau pe grupe un portofoliu intitulat
Viața religioasă și tradițiile specifice minorității rușilor lipoveni
care să conțină fișe despre cele mai importante sărbători religioase.

РАБОЧИЙ ЛИСТ 24

Религиозные деятели

Внимательно прочтайте текст и выполните задачи:

Федор Евфимович Мельников (1874-ый-1960-ыйгг.) был одним из важнейших представителей русской эмиграции на румынской земле, сразу после консолидации большевистской власти в старой царской империи. После своего основания в Румынии (1931г.) Фёдор Мельников написал много произведений, основной темой которых была борьба с атеизмом. В то же время он задумывает свою фундаментальную работу для понимания процесса, приведшего к разрыву внутри Русской Церкви в середине XVII-ого века.

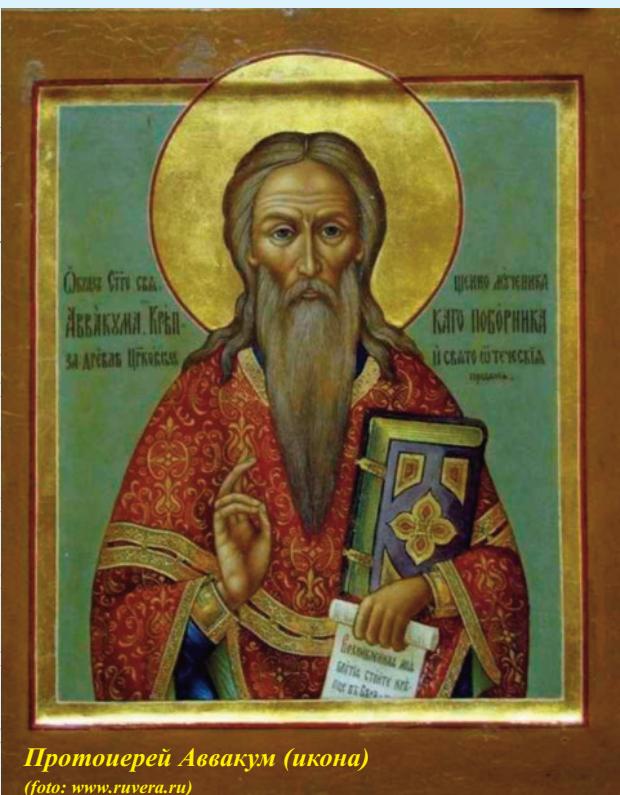
Амвросий был первым митрополитом староверов. Грек по национальности, он происходил из традиционной семьи православных верующих, сам посещал занятия по богословию и становился священником. Благодаря своим богословским знаниям и благочестию он возведён на престол митрополита Боснии и Герцеговины Константинопольским патриархом.

Однако вскоре он был изгнан османскими властями, которые правили регионом, будучи обвинённым в подстрекательстве к восстанию. Амвросий возвращается в Константинополь, где встречается с представителями староверов, которые искали высокого иерарха. В 1846-ом году в Белой Кринице происходит интронизация на епископском стуле/престоле. Через два года после своего освящения, Амвросий был сослан в Словению.

Он умер в 1863-ем году, его тело было похоронено в Триесте, Италия, потому что в Словении были только католические кладбища. Было несколько попыток привезти его останки в Белую Криницу, которые материализовались только в 2000-ом году.

Протоиерей Аввакум был защитником истинной веры, поэтому его арестовывали, содержали в зловещей тюрьме, мучили голодом и подвергали издевательствам.

Мученик был сослан со своей семьёй в несколько областях империи, позже получив, после Синода 1666-1667-ых годов, анафему, потому что он твёрдо поддерживал православную веру старого обряда. Последние годы жизни провёл в ссылке

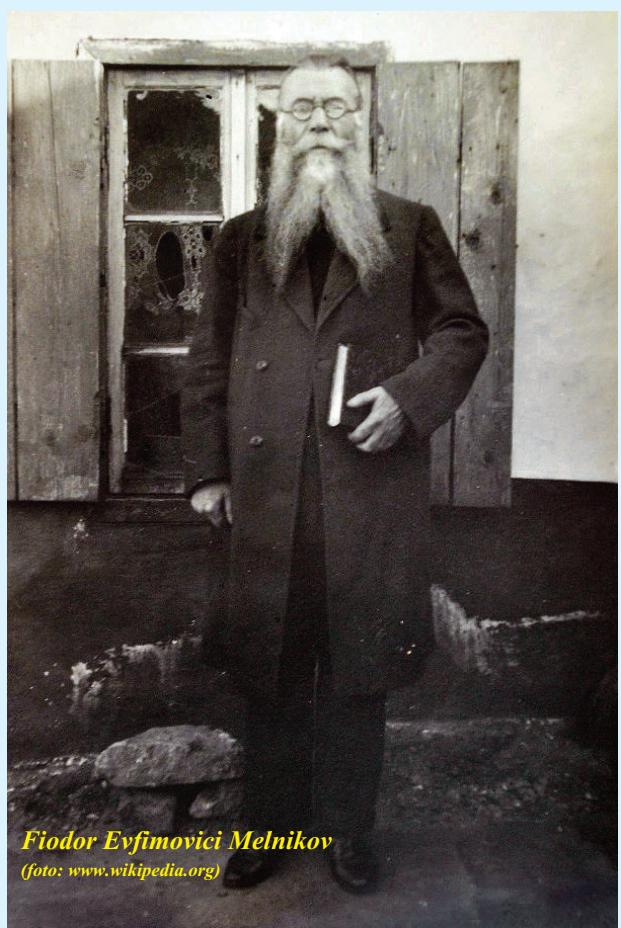

Протоиерей Аввакум (икона)
(foto: www.ruviera.ru)

FISĂ DE LUCRU 24

Personalități religioase

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

Fiodor Efimovici Melnikov

(foto: www.wikipedia.org)

Fiodor Efimovici Melnikov (1874-1960) a fost unul dintre reprezentanții cei mai de seamă ai emigrației ruse pe pământ românesc, imediat după consolidarea puterii bolșevice în vechiul Imperiu Țarist. După stabilirea sa în România (1931), Fiodor Melnikov redactează numeroase lucrări, subiectul principal fiind combaterea ateismului. În același timp, concepe lucrarea sa fundamentală pentru înțelegerea procesului care a dus la ruptura în sânul Bisericii Ruse, la mijlocul veacului al XVII-lea.

Ambrosie a fost primul mitropolit al staroverilor. De origine greacă, provenea dintr-o familie tradițională de credincioși ortodocși, el însuși urmând cursurile de teologie și devenind preot. Datorită cunoștințelor teologice și prin cucernicia sa, este întronizat pe scaunul mitropolitan de Bosnia Herțegovina, de către Patriarhul Constantinopolului. Este alungat însă la scurt timp de autoritățile otomane, care stapâneau regiunea, fiind acuzat de instigare la revoltă. Ambrosie se întoarce la Constantinopol, unde se întâlnește cu reprezentanții staroverilor care căutau un înalt ierarh. În anul 1846, la Fântâna Albă, are loc întronizarea pe scaunul arhieresc.

La doi ani de la sfîntirea sa, Ambrosie a fost exilat în Slovenia. Moare în anul 1863, trupul fiindu-i înhumat în Italia, la Trieste, deoarece în Slovenia erau doar cimitire catolice. Au existat mai multe încercări de a aduce rămășițele lui pământești la Fântâna Albă, fapt concretizat abia în anul 2000.

Protopopul Avvacum a fost un apărător al dreptei credințe, de aceea a fost arestat, ținut într-o temniță sinistră, chinuit prin înfometare și supus batjocurii. Martirul a fost exilat împreună cu familia sa în mai multe zone ale Imperiului, primind mai apoi, în urma Sinodului

РАБОЧИЙ ЛИСТ 24

Религиозные деятели

в отдалённом Пустозёрске, недалеко от Ледовитого океана. Там он написал несколько произведений. После смерти царя Алексея Михайловича, по приказу нового правителя, Аввакум вместе с другими сторонниками старой веры был сожжён заживо на костре.

Боярыня Феодосия Морозова была молодой вдовой, очень богатой, у которой конфисковали имущество и подвергли её истязаниям через голод и холод, держали в цепях в яме, потому что она была последовательницей правой веры. Он был известен своим сильным религиозным чувством и любовью к Иисусу.

1. Кем был Фёдор Евфимович Мельников?

---

2. Когда имела место интронизация митрополита Амвросия?

---

3. Почему протоиерей Аввакум считается мучеником?

---

4. Что можно рассказать о боярине Морозове?

FISĂ DE LUCRU 24

Personalități religioase

din 1666-1667, anatema, deoarece susținea neclintit credința ortodoxă de rit vechi. Ultimii ani din viață i-a petrecut în exil, în îndepărtatul Pustozeorsk, aproape de Oceanul Înghețat. Acolo a scris mai multe lucrări. După moartea țarului Alexei Mihailovici, la ordinul noului conducător, Avvacum împreună cu ceilalți susținători ai vechii credințe au fost arși de vii pe rug.

Boieroaică Feodosia Morozova a fost o Tânără văduvă, foarte bogată, căreia i s-au confiscat averile și a fost supusă la chinuri prin înfometare și frig, ținută în lanțuri într-o groapă, deoarece era adepta dreptei credințe. S-a remarcat prin puternicul sentiment religios și iubire față de Isus.

1. Cine a fost Fiodor Evgimovici Melnikov?

---

2. Când a avut loc întronizarea mitropolitului Ambrosie?

---

3. De ce este considerat Protopopul Avvacum martir?

---

4. Prin ce s-a remarcat boieroaică Morozova?

РАБОЧИЙ ЛИСТ 25

Личности в области искусства

Внимательно прочтайте текст и выполните задачи:

Где бы они ни были, русские липоване умели отдавать себя всем своим существом, выделяясь во всех сферах общественной, культурной, научной и спортивной жизни.

В искусстве наша этния может похвастаться художниками, писателями, переводчиками, актёрами, режиссерами и сценаристами.

Одним из важнейших писателей нашей этнии является **Никита Данилов**, автор более двадцати пяти книг прозы и лирики, лауреат многочисленных национальных и международных премий и наград.

Другим писателем, критиком и литературоведом, эссеистом, переводчиком, членом Союза писателей Румынии был **Эмиль Йордаке**. Он написал более десяти книг и перевёл десятки авторов и классических произведений русской литературы. В эту галерею также входят **Илие Данилов**, **Петру Лазарь**, **Петру Борисов** (известный под псевдонимом **Петре Валуряну**), **Леонте Иванов**, **Елена Феноген**, **Валентин Талпалару**. Особое место занимает поэт **Ерофей Иванов**, писавший стихи на родном языке - русском. Его произведение издано при поддержке Общины русских липован Румынии, а на стихотворении этого поэта поётся гимн русских липован.

В кино и в театральном искусстве также присутствуют русские липоване. **Влад Иванов** - известное имя в румынской и европейской фильмографии. Он завоевал множество национальных и международных наград.

Другой актер, **Александр Дунаев**, принадлежит к молодому поколению. Он играет в пьесах и в нескольких румынских сериалах.

FISĂ DE LUCRU 25

Personalități din domeniul artelor

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

Oriunde s-ar afla, rușii lipoveni au știut să se dăruiască cu toată ființa lor, remarcându-se în toate domeniile vieții sociale, culturale, științifice și sportive.

În artă, etnia noastră se poate mândri cu pictori, scriitori, traducători, actori, regizori și scenariști.

Unul dintre cei mai de seamă scriitori reprezentanți ai etniei noastre este **Nichita Danilov**, autor a peste douăzeci și cinci de cărți de proză și versuri, laureat a numeroase premii și distincții naționale și internaționale.

Un alt scriitor, critic și istoric literar, eseist, traducător, membru al Uniunii Scriitorilor din România, a fost **Emil Iordache**. A scris peste zece cărți și a tradus zeci de autori și opere clasice ale literaturii ruse. Din această galerie mai fac parte **Ilie Danilov**, **Petru Lazăr**, **Petru Borisov** (cunoscut sub pseudonimul **Petre Vălureanu**), **Leonte Ivanov**, **Elena Fenoghen**, **Valentin Tălpalaru**. Un loc aparte îl ocupă **Erofei Ivanov**, poetul care a scris versuri în limba sa maternă, rusă. Creația sa a fost publicată cu sprijinul Comunității Rușilor Lipoveni din România, iar imnul rușilor lipoveni este cântat pe versurile acestui poet.

Cinematografia și Arta teatrală sunt reprezentate și de etnicii ruși lipoveni. **Vlad Ivanov** este un nume deja foarte cunoscut în filmografia românească și europeană. Este laureat al multor premii de nivel național, dar și internațional.

Un alt actor, **Alexandru Dunaev**, aparține generației tinere. Acesta a jucat în piese de teatru și în mai multe seriale românești.

Emil Iordache

Vlad Ivanov

Alexandru Dunaev

РАБОЧИЙ ЛИСТ 25

Личности в области искусства

1. Кто самые известные русские липованские писатели?

---

2. На каком языке писал поэт Ерофей Иванов?

---

3. Кто самые известные русские липованские актёры?

FISĂ DE LUCRU 25

Personalități din domeniul artelor

1. Care sunt cei mai cunoscuți scriitori ruși lipoveni?

---

2. Prin ce se remarcă poetul Erofei Ivanov?

---

3. Care sunt cei mai cunoscuți actori ruși lipoveni?

РАБОЧИЙ ЛИСТ 26

Спортивные личности

Внимательно прочтайте текст и выполните задачи:

Вид спорта, в котором зарекомендовали себя русские липоване, ставшие национальными и международными чемпионами, - это гребля. Первым чемпионом стал **Дмитрий Алексей**, завоёвавший золотую медаль на летних Олимпийских играх 1956-ого года в Мельбурне. С тех пор количество золотых медалей, завоёванных нашими русскими липованами на Олимпийских играх, составило 18 из 28, завоёванных румынскими спортсменами в этом виде спорта. Ещё 97 медалей завоевали русские липоване на чемпионатах Европы и мира. Самым известным «золотым липованом» в мире является **Иван Пацайкин**. Он участвовал в пяти летних Олимпийских играх и завоевал семь медалей: четыре золотых и три серебряных. На одиннадцати чемпионатах мира он завоевал двадцать два титула, а на соревнованиях европейского уровня - девять золотых, четыре серебряных и девять бронзовых медалей. Другими чемпионами стали **Василе Дыба, Тома Симионов, Сергей Ковалёв, Андрей Игоров, Мария Никифоров, Бухаев Агафия, Мария Козма, Петре Капуста, Митикэ Прикоп, Флорин Мирончик, Петре Кондрат** и другие.

В лёгкой атлетике был отмечен **Петре Астафей**. Он был чемпионом страны по прыжкам с шестом, а его дочь **Алина Астафей** - рекордсменка, чемпионка Европы и мира, олимпийская вице-чемпионка в прыжках в высоту.

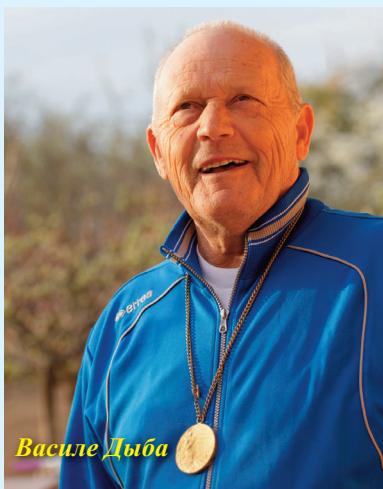
Международный шахматист **Владимир Данилов** - ещё один русский липован, тренер национальной юношеской сборной. Его воспитанник **Кристиан Кирилэ** завоевал золото на чемпионате мира среди юниоров в 2007-ом году.

Калистрат Куцов и Симион Куцов, национальные, европейские и мировые чемпионы по боксу, с честью представляли этнию русских липован.

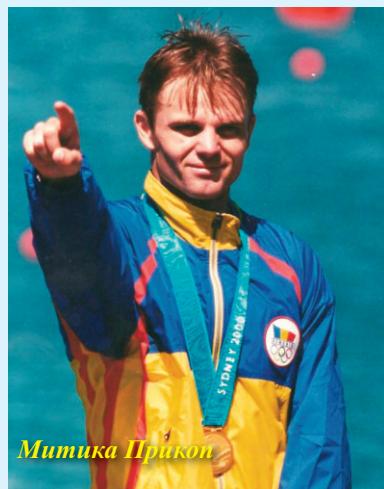
(Павел Тудосе, *Русские липоване Румынии - история и современность*)

Иван Пацайкин

Василе Дыба

Митика Прикоп

FIȘĂ DE LUCRU 26

Personalități din domeniul sportului

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

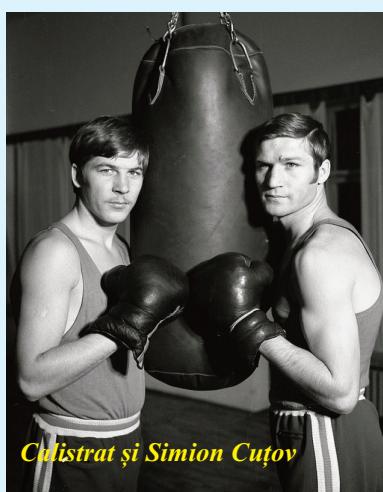
Domeniul sportiv în care etnicii ruși lipoveni s-au consacrat, devenind campioni naționali și internaționali, este canotajul. Primul campion rus lipovean a fost **Dumitru Alexe** care a câștigat medalia de aur la Olimpiada de vară de la Melbourne din anul 1956. De atunci și până în prezent, numărul de medalii de aur câștigate de etnicii noștri la olimpiade a fost de 18 din totalul de 28 câștigate de sportivii din România în acest sport. Alte 97 de medalii au fost câștigate de sportivii ruși lipoveni la campionate europene și mondiale. Lipoveanul de „aur”, cel mai celebru în toată lumea este **Ivan Pațaichin**. A participat la cinci ediții ale Olimpiadei de vară și a cucerit șapte medalii: patru de aur și trei de argint. La unsprezece ediții ale campionatelor mondiale a cucerit douăzeci și două de titluri, iar la competiții de nivel european a cucerit nouă medalii de aur, patru de argint și nouă de bronz. Alți campioni au fost **Vasile Dîba, Toma Simionov, Serghei Covaliov, Andrei Igorov, Maria Nichiforov, Buhaev Agafia, Maria Cozma, Petre Capusta, Mitică Pricop, Florin Mironcic, Petre Condrat** și alții.

În atletism, s-a remarcat **Petre Astafei**. Aceasta a fost campion național la săritura cu prăjina, iar fiica sa **Alina Astafei** este recordmană, campioana europeană și mondială, vicecampioană olimpică la săritura la înălțime.

Vladimir Danilov, săhist de talie internațională este un alt etnic rus lipovean, fiind antrenorul lotului național de juniori. Elevul său, **Cristian Chirilă**, a obținut aurul la Campionatul mondial de șah rezervat juniorilor în anul 2007.

Calistrat Cuțov și Simion Cuțov, campioni naționali, europeni și mondiali la box au reprezentat cu cinste etnia rușilor lipoveni.

(Pavel Tudose, *Rușii lipoveni din România - istorie și actualitate*)

РАБОЧИЙ ЛИСТ 26

Спортивные личности

1. В каком виде спорта зарекомендовали себя русские липоване?

---

2. Кто такой Иван Пацайкин?

---

3. В каких других видах спорта отличились русские липоване?

Conținut: Personalități ale culturii rușilor lipoveni

Competențe specifice: 3., 3.1.

FISĂ DE LUCRU 26

Personalități din domeniul sportului

1. Care este sportul cu cei mai mulți sportivi campioni de etnie ruși lipoveni?

---

2. Cine este Ivan Pațaichin?

---

3. Care sunt celealte sporturi în care s-au remarcat etnicii ruși lipoveni?

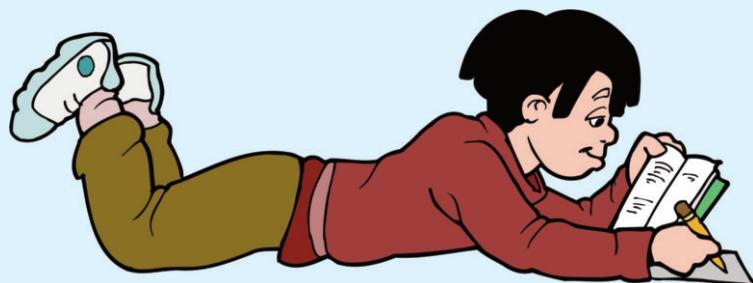

Проверочный лист

Личности русской липованской культуры

**Разработать индивидуально или в группах портфолио под
названием «Личности культуры русских липован»,
с текстами об их биографии и деятельности**

Conținut: **Personalități ale culturii rușilor lipoveni**

Competențe specifice: 3., 3.1.

Fișă de evaluare

Personalități ale culturii rușilor lipoveni

Realizează individual sau pe grupe un portofoliu intitulat
„Personalități ale culturii rușilor lipoveni”
care să conțină fișe despre biografia și activitatea acestora.

РАБОЧИЙ ЛИСТ 27

Эмиграция русских староверов. Первые поселения русских липован на территории румынских княжеств

Внимательно прочтайте текст и выполните задачи:

В 1654-ом году патриарх Никон, отмечая различия в церковных книгах, которые переписывались от руки, а также отклонения, связанные с тем, как проводились богослужения в русских храмах, начал религиозную реформу. Против этой религиозной реформы выступило много священников, иерархов и монахов, которые не хотели нового переписывания греческих книг и введения новых правил, касающихся обряда, крестного знамения, одежды священников и даже модификации некоторых текстов молитв. Наши предки видели в реформах Никона реальную опасность для древней веры и смело противостояли им. В результате, патриарх Никон начал жестокие репрессии против оппонентов, а в 1667-ом году Церковный Собор предал анафеме всех, кто защищал старую веру, став их злыми врагами. По всей России противники реформ Никона были сожжены на костре, считаясь еретиками. Лидером староверов, имя, данное верующим, выступающим против религиозных реформ, был протоиерей Авакуум.

Начиная с XVIII-ого века, началась впечатляющая волна староверской эмиграции, которая осела, образуя компактные общины, за пределами страны.

Таким образом, объясняется расселение староверов на территории сегодняшней Румынии, сначала в Буковине и северной Молдавии, а затем в Добрудже и восточной Мунтении, где условия места позволяли им укрываться.

(Фёдор Кирилэ, *Русский язык и культура. VIII класс. Учебное пособие для учеников русских липован*, EDP, 1999)

Вычеркните одну из букв П (правда) или Н(неправда) рядом с утверждениями ниже:

1. Страна происхождения староверов - Россия.
 П Н
2. Патриархом, инициировавшим религиозную реформу, был Никон.
 П Н
3. Год начала религиозной реформы в России - 1667.
 П Н
4. Первые староверческие поселения появились в Добрудже.
 П Н
5. Руководителем староверов был митрополит Амвросий.
 П Н

FISĂ DE LUCRU 27

Emigrarea rușilor staroveri. Primele așezări ale rușilor lipoveni pe teritoriul Țărilor Române

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

În anul 1654, patriarhul Nikon, constatănd diferențe apărute în cărțile bisericești care se transcriau de mână, precum și abateri care țineau de modul cum se oficiau slujbele din bisericile ruse, a pornit o reformă religioasă. Împotriva acestei reforme religioase s-au ridicat mulți preoți, ierarhi și călugări care nu au dorit o nouă rescriere a cărților grecești și introducerea unor reguli noi, referitoare la rit, la semnul crucii, la îmbrăcămîntea preoților și chiar la modificarea unor texte ale rugăciunilor. Strămoșii noștri au văzut în reformele lui Nikon un real pericol pentru credința străbună și cu mult curaj s-au opus acestora. Patriarhul Nikon a declanșat atunci o represiune a opozanților plină de cruzime și în anul 1667 Soborul bisericesc a pus anatemă asupra tuturor celor care apărau vechea credință, devenind dușmanii lor de temut. Pe tot cuprinsul Rusiei, opozanții reformelor nikoniene erau arși pe rug, fiind considerați eretici. Conducătorul staroverilor, denumire dată credincioșilor opozanți reformelor religioase, a fost protopopul Avacuum.

Începând cu secolul al XVIII-lea, a început un val impresionant de emigrări ale staroverilor, care s-au așezat, formând comunități compacte, dincolo de granițele țării.

Astfel, se explică așezarea staroverilor pe teritoriul României de azi, la început în Bucovina și nordul Moldovei și mai apoi în Dobrogea și Muntenia de est, acolo unde condițiile locului le-au fost adăpost.

(Feodor Chirilă, *Limba și cultura rusă*.

Manual pentru clasa a VIII-a pentru elevii ruși lipoveni, EDP, 1999)

Încercuiește una din literele A (adevărat) sau F (fals) din dreptul enunțurilor de mai jos:

1. Tara de origine a staroverilor este Rusia.
A F
2. Patriarhul care a inițiat reforma religioasă a fost Nikon.
A F
3. Anul când a început reforma religioasă în Rusia a fost 1667.
A F
4. Primele așezări starovere au apărut în Dobrogea.
A F
5. Conducătorul staroverilor a fost Mitropolitul Ambrosie.
A F

РАБОЧИЙ ЛИСТ 28

Возникновение и распространение термина lipovean

Внимательно прочтайте текст и выполните задачи:

Староверы в Румынии также называются липованами. Единодушного мнения о происхождении названия липован нет. Возможно, что этот термин происходит от русского слова липа, означающего липовые леса, являющиеся местом, где староверы нашли убежище от никонианских и царских репрессий. Староверов так называло коренное население, с которым они вступали в контакт. Название lipovean довольно быстро распространилось по всей Румынии, а затем и через границу, особенно после основания митрополии в Белой Кринице в 1846-ом году, что в значительной степени способствовало созданию первых старообрядческих общин. Консерватизм русских липован способствует сохранению на протяжении веков веры, языка, культуры и традиций, с которыми они покинули родную страну. К этому бесценному сокровищу добавляются народные творения, задуманные на второй родине.

(Фёдор Кирилэ, *Русский язык и культура. VIII класс. Учебное пособие для учеников русских липован*, EDP, 1999)

Соотнесите части высказываний!

Староверов в Румынии ещё называют...	... от русского слова липа, липовые леса - это место, где староверы нашли убежище от никонианских и царских репрессий.
Название lipovean распространилось...	...происхождению названия lipovean нет.
Единодушного мнения по...	... коренное население, с которым они вступили в контакт.
Староверов называли такими...	...и липоване.
Этот термин может происходить...	...после основания в Белой Кринице в 1846 г. Старообрядческой Митрополии.

FIȘĂ DE LUCRU 28

Apariția și răspândirea termenului de lipovean

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

Staroverii din România mai sunt denumiți și lipoveni. Nu există o părere unanimă referitoare la proveniența denumirii de *lipovean*. Este posibil ca acest termen să derive din cuvântul rusesc *липа*, care înseamnă tei, pădurile de tei fiind locul unde staroverii și-au găsit refugiu din calea represiunii nikoniene și țariste. Staroverii au fost denumiți astfel de populația autohtonă cu care aceștia au intrat în contact. Denumirea de lipovean s-a răspândit destul de repede pe tot cuprinsul României și mai apoi și peste graniță, mai ales după întemeierea la Fântâna Albă în anul 1846 a Mitropoliei de rit veschi, fapt care a contribuit mult la constituirea primelor comunități starovere. Conservatorismul rușilor lipoveni are ca efect păstrarea peste secole a credinței, limbii, culturii și tradițiilor cu care au plecat din țara natală. La acest tezaur inestimabil se adaugă creațiile folclorice zămislite în țara de adopție.

(Feodor Chirilă, *Limba și cultura rusă.*
Manual pentru clasa a VIII-a pentru elevii ruși lipoveni, EDP, 1999)

Unește cu o linie fragmentele de enunț!

Staroverii din România mai sunt denumiți...	...din cuvântul rusesc <i>лина</i> , care înseamnă <i>tei</i> , pădurile de tei fiind locul unde staroverii și-au găsit refugiu din calea represiunii nikoniene și țariste.
Denumirea de lipovean s-a răspândit...	...proveniența denumirii de lipovean.
Nu există o părere unanimă referitoare la...	...populația autohtonă cu care aceștia au intrat în contact.
Staroverii au fost denumiți astfel de...	...și lipoveni.
Este posibil ca acest termen să derive...	...după întemeierea la Fântâna Albă în anul 1846 a Mitropoliei de rit vechi.

Оценочный лист

Напишите эссе (приблизительно 100 слов) на тему
Моя культурная идентичность.

Conținut: Exodul staroverilor

Competențe specifice: 2., 2.3.

Unitatea de Învățare: Epoci, evenimente și personalități

Fișă de evaluare

**Scrie un eseu de minimum 200 de cuvinte cu tema
*Identitatea mea culturală.***

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Titlul proiectului:

„Competență și eficiență în predarea limbii române copiilor și elevilor aparținând minorităților naționale din România”

Beneficiarul proiectului: Ministerul Educației

Elaboratori: prof. Maria Ștefan

Validatori: Galeș Iuliana, Lucaciu Ramona

Data publicării:

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin
Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu
poziția oficială a Uniunii Europeme sau a Guvernului României.

**COMPETENȚĂ
ȘI EFICIENȚĂ**

Competență și eficiență în predarea limbii române copiilor și elevilor aparținând minorităților naționale din România” - Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020.

